

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
ENGELLİ BİREYLERİN TOPLUMSAL HAYATA KATILIMLARININ GÜÇLENDİRİLMESİ, KARŞILAŞTIKLARI
SORUNLARIN TESPİT EDİLMESİ VE BU SORUNLARA KALICI ÇÖZÜMLER ÜRETİLMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10/434, 2104, 2716, 2717, 2718, 2719)
TUTANAK DERGİSİ

12'nci Toplantı
18 Kasım 2025 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı Jülide Sarieroğlu'nun, Komisyonun çalışmalarına, Kahramanmaraş çalışma ziyaretine ve Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürü Oğuz Tuncay'ın, yapacakları sunuma ilişkin açıklaması

IV.- SUNUMLAR

1.- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdür Yardımcısı Suat Dede'nin, engellilerin çalışma hakkı, engelli haklarına ilişkin sözleşmeler, ayrımcılığa karşı anayasal ve kanuni korumalar, engellilerin istihdamı, Ulusal İstihdam Stratejisi ve mobbing kapsamında yürütülen çalışmalar hakkında sunumu

2.- TÜRKİYE KAMU-SEN Genel Başkan Yardımcısı Türkes Güney'in, çalışan engelli bireylerin karşılaştıkları sorunlar ile Konfederasyon olarak engelli kamu görevlilerine ve ailesinde engelli birey bulunan çalışanlarına yönelik önerileri hakkında sunumu

3.- MEMUR-SEN Genel Başkan Yardımcısı Hacı Bayram Tonbul'un, MEMUR-SEN olarak çalışan engelli bireylere yönelik yaptıkları çalışmalar ve talepleri hakkında sunumu

4.- MEMUR-SEN Engelliler Komisyonu Başkanı Ahmet Dönmez'in, Engelliler Komisyonu olarak çalışan engelli bireylerin sorunlarıyla ilgili tespitleri ve talepleri hakkında sunumu

5.- BİRLEŞİK KAMU-İŞ Genel Başkan Yardımcısı Sadık Doğrul'un, kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan engelli personellerin yaşadıkları sıkıntılar, onların talepleri ve öneriler hakkında sunumu

V.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) Görüşmeler

1.- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, TÜRKİYE KAMU-SEN, MEMUR-SEN ve BİRLEŞİK KAMU-İŞ temsilcilerinin yaptıkları sunumlara ilişkin görüşme

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
ENGELLİ BİREYLERİN TOPLUMSAL HAYATA KATILIMLARININ GÜÇLENDİRİLMESİ, KARŞILAŞTIKLARI
SORUNLARIN TESPİT EDİLMESİ VE BU SORUNLARA KALICI ÇÖZÜMLER ÜRETİLMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10/434, 2104, 2716, 2717, 2718, 2719)

-----0-----
12'nci Toplantı
18 Kasım 2025 Salı
-----0-----

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Engelli Bireylerin Toplumsal Hayata Katılımlarının Güçlendirilmesi, Karşılaştıkları Sorunların Tespit Edilmesi ve Bu Sorunlara Kalıcı Çözümler Üretilmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 15.41'de açıldı.

Oturum Başkanı Jülide Sarieroğlu, Komisyonun çalışmalarına, Kahramanmaraş çalışma ziyaretine ve Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklama yaptı.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürü Oğuz Tuncay, yapacakları sunuma ilişkin açıklama yaptı.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdür Yardımcısı Suat Dede tarafından, engellilerin çalışma hakkı, engelli haklarına ilişkin sözleşmeler, ayrımcılığa karşı anayasal ve kanuni korumalar, engellilerin istihdamı, Ulusal İstihdam Stratejisi ve mobbing kapsamında yürütülen çalışmalar,

TÜRKİYE KAMU-SEN Genel Başkan Yardımcısı Türkeş Güney tarafından, çalışan engelli bireylerin karşılaştıkları sorunlar ile Konfederasyon olarak engelli kamu görevlilerine ve ailesinde engelli birey bulunan çalışanlarına yönelik önerileri,

MEMUR-SEN Genel Başkan Yardımcısı Hacı Bayram Tonbul tarafından, MEMUR-SEN olarak çalışan engelli bireylere yönelik yaptıkları çalışmalar ve talepleri,

MEMUR-SEN Engelliler Komisyonu Başkanı Ahmet Dönmez tarafından, Engelliler Komisyonu olarak çalışan engelli bireylerin sorunlarıyla ilgili tespitleri ve talepleri,

BİRLEŞİK KAMU-İŞ Genel Başkan Yardımcısı Sadık Doğrul tarafından, kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan engelli personellerin yaşadıkları sıkıntılar, onların talepleri ve öneriler,

Hakkında sunum yapıldı.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, TÜRKİYE KAMU-SEN, MEMUR-SEN ve BİRLEŞİK KAMU-İŞ temsilcilerinin yaptıkları sunumlara ilişkin görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görülecek başka konu bulunmadığından, 19 Kasım 2025 Çarşamba günü saat 14.30'da toplanmak üzere saat 18.02'de toplantıya son verildi.

18 Kasım 2025 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.41

BAŞKAN: Mehmet Muharrem KASAPOĞLU (İzmir)

BAŞKAN VEKİLİ: Jülide SARİEROĞLU (Ankara)

SÖZCÜ: Fatma ÖNCÜ (Erzurum)

KÂTİP: Fevzi ZIRHLIOĞLU (Bursa)

----- 0 -----

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Toplantı yetersayımız vardır, bugünkü Komisyon toplantımızı açıyoruz.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı Jülide Sarieroğlu'nun, Komisyonun çalışmalarına, Kahramanmaraş çalışma ziyaretine ve Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Değerli Komisyon üyelerimiz, Değerli Bakanlık temsilcilerimiz, sendikalarımızın çok kıymetli temsilcileri, değerli katılımcılar; Komisyonumuzun 12'nci Toplantısında bir araya gelmiş bulunuyoruz.

Komisyon çalışmalarımızı, engelli bireylere ilişkin mevcut durumu bütün yönleriyle değerlendirmek ve politika süreçlerine katkı sağlayacak görüşleri ortak bir zeminde toplamak amacıyla sürdürüyoruz. Her toplantı, kurumlarımızın yürüttükleri çalışmaları, karşılaşılan sorun başlıklarını ve önerileri birlikte ele almamıza imkân sağlıyor. Saha ziyaretleri gerçekleştiriyoruz, bölgesel toplantılarda ilgili tüm tarafları dinliyoruz. Bu kapsamda Trabzon'da gerçekleştirdiğimiz ilk bölgesel toplantının ardından ikinci toplantımızı geçtiğimiz cuma günü Kahramanmaraş'ta gerçekleştirdik. Bölge toplantılarıyla, illerden gelen kurumlarımızı, yerel yönetimleri ve sivil toplum kuruluşlarını aynı zeminde buluşturuyoruz. Yürütülen çalışmaları yerinde görme, karşılaşılan başlıkları doğrudan dinleme ve ortak değerlendirmeleri bir araya getirme imkânı buluyoruz bu bölgesel toplantılarda.

Kahramanmaraş toplantısı, özellikle depremde etkilenen illerde yürütülen çalışmaların bütüncül bir çerçevede ele alınması açısından da güçlü bir zemin oluşturdu. Katılan tüm Komisyon üyelerimize teşekkür ediyoruz.

Komisyon çalışmalarımızda merkezî idarenin, yerel yönetimlerin, kamu çalışanlarının, işçi ve işveren sendikalarının ve sivil toplum kuruluşlarının değerlendirmelerini birlikte ele alıyoruz; farklı tarafların katkılarıyla konuları daha geniş bir perspektiften görme ve ortak bir çerçevede değerlendirme imkânı da elde ediyoruz.

Önceki toplantılarımızda sosyal paydaşlardan HAK-İŞ, DİSK ve TİSK temsilcilerini dinleyerek çalışma hayatının işçi ve işveren boyutuna ilişkin değerlendirmelerini aldık. Bugünkü toplantımızda ise kamu çalışanları ve düzenleyici kurum tarafını dinleyerek bu tabloyu inşallah tamamlayacağız.

Kamu sendikalarımızın bu alanda çalışmaları olduğunu biliyoruz; bünyelerinde yürüttükleri çalışmalar, kamu çalışanları açısından toplu iş sözleşmelerindeki hususlar, müzakere süreçlerinde engelli vatandaşlarımıza, engelli çalışanlarımıza yönelik yapılan çalışmaları yapacakları değerlendirmelerde inşallah alacağız. Komisyonumuz açısından bu önem taşıyor. Çalışma hayatının kamu tarafındaki mevcut durumunu daha net görmemize, politika önerilerimizi güçlendirmemize, bu değerlendirmeler kuşkusuz ki büyük katkı sağlayacak.

Kamu, hem istihdam kapasitesi hem de çalışma hayatına yön veren düzenleyici gücüyle bu alanda belirleyici bir konuma sahip. Bu nedenle, bugün yapılacak sunumlar, Çalışma Genel Müdürlüğümüzün sunumu kamudaki mevcut durumu görmemizin yanı sıra özel sektör ve yerel yönetimlere yansıyacak genel çerçeveyi de değerlendirmemiz açısından yine önem taşıyor.

Toplantımızda, çalışma ortamlarının düzenlenmesine, görevde ilerleme imkânlarına, kurumsal süreçlerde karşılaşılan başlıklara ve yürütülen plan ve programların uygulanmasına ilişkin değerlendirmeleri bütüncül bir şekilde ele alacağız. Katkı sağlayan tüm kurum ve kuruluş temsilcilerimize teşekkür ediyoruz. Toplantımızın verimli geçmesini temenni ediyoruz.

Bu kapsamda, şimdi ilk sözü -bugün de ilk toplantısı galiba, dün itibarıyla atandığını öğrendik göreve- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürümüz Oğuz Tuncay Beyefendi'ye vereceğiz. Ardından MEMUR-SEN Temsilcimiz, Kıymetli Genel Başkan Yardımcımız Hacı Bayram Tonbul Beyefendi'ye sözü vereceğiz. Ardından KAMU-SEN'den katılan, Toplu Sözleşmelerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcımız Türkeş Güney Beyefendi'ye söz vereceğiz. Son sözü de Birleşik Kamu İşgörenleri Sendika Konfederasyonundan Sadık Doğrul Beyefendi'ye vereceğiz.

Bu kapsamda, biz görsel basın mensuplarımızı, görüntü alan basın mensuplarımızı dışarıya davet edeceğiz ve toplantımıza basına kapalı olarak devam edeceğiz.

Ben, ilk olarak sözü hemen Çalışma Genel Müdürümüz Sayın Oğuz Tuncay'a veriyorum.

Buyurun.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürü Oğuz Tuncay'ın, yapacakları sunuma ilişkin açıklaması

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ OĞUZ TUNCAY - Teşekkür ederim Sayın Bakanım.

Sayın Bakanım, kıymetli milletvekillerimiz, memur konfederasyonlarının değerli temsilcileri, kıymetli katılımcılar; öncelikle hepinizi şahsım ve Bakanlığım adına saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanımın da söylediği gibi bugün ilk toplantım, dün itibarıyla göreve başlamış olduk. Her ne kadar Bakanlıkta uzunca bir süredir çalışıyor olsam da başka bir alanda çalışıyordum, Dış İlişkilerdeydim; dün itibarıyla Çalışma Genel Müdürlüğüne görevlendirilmiş bulunuyorum. Toplantımızın hayırlı olmasını diliyorum.

Bakanlığımızın çalışmalarıyla ilgili arkadaşım, Genel Müdür Yardımcımız Suat Dede Bey, sizin de müsaadenizle sunumumuzu o yapacak. Elimizden gelen destek olursa vermeye çalışıyoruz. Toplantının ben hayırlı olmasını diliyorum. Umarım,

engelli bireylerimize yönelik faydalı sonuçlar çıkacaktır. Biz de Bakanlık olarak uygulamada bu çerçevede elimizden geleni yapacağımızı ümit ediyorum.

Tekrar hepinizi saygıyla selamlıyor, teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Teşekkür ediyoruz.

Evet, Suat Bey, buyurun.

IV.- SUNUMLAR

1.- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdür Yardımcısı Suat Dede'nin, engellilerin çalışma hakkı, engelli haklarına ilişkin sözleşmeler, ayrımcılığa karşı anayasal ve kanuni korumalar, engellilerin istihdamı, Ulusal İstihdam Stratejisi ve mobbing kapsamında yürütülen çalışmalar hakkında sunumu

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI SUAT DEDE - Sayın Bakanım, sayın milletvekillerimiz, Konfederasyonlarımızın değerli temsilcileri; ben de sizleri Bakanlığım ve şahsım adına saygıyla selamlıyorum.

Bugün burada, bu önemli gündemle toplanmış olmaktan da aslında büyük bir memnuniyet duyuyoruz.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Pardon, başlamadan önce tüm konuşmacılarımıza bir süre hatırlatması yapmamız gerekiyor.

Sunumlarımız on dakikayla sınırlı, sonrasında diğer detayları soru-cevap bölümlerinde inşallah anlatma imkânı bulursunuz. On dakikayı aşmamanızı rica ediyoruz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI SUAT DEDE - Tamam Sayın Bakanım, o zaman ben çok hızlı bir şekilde anlatmaya çalışayım.

Aslında Bakanlığımızın birçok birimi -sizin de daha iyi bildiğiniz üzere- bu alanda farklı faaliyetleri yürütüyor. Biz de aslında politika uygulama birimi olarak yoğun bir şekilde çalışıyoruz.

Sunumumuzda 7 temel alanımız bulunuyor; birincisi, insana yakışır işlerde çalışma hakkı; ikincisi, engellilerin haklarına ilişkin sözleşmelerden kısaca bahsedeceğiz; sonrasında, ayrımcılığa karşı anayasal ve kanuni korumadan ve engellilerin istihdamı konusuna değineceğiz; beşinci maddede, aslında bizim temel politika belgemiz olan Ulusal İstihdam Stratejimizden bahsedeceğiz ki Ulusal İstihdam Stratejimizi bu yıl hazırladık, yayınladık; sonrasında, yine bu yıl içerisinde güncellediğimiz iş yerinde psikolojik taciz yani mobbing kapsamında yürütülen çalışmalarımıza kısaca değinip sonrasında da aslında engellilerin istihdamına yönelik olarak yürüttüğümüz projelerden kısaca bahsedeceğiz.

Tabii, sizlerin de malumları olduğu üzere Bakanlığımız, aslında çalışma hayatını düzenleyen ve her bireyin insana yakışır işlerde çalışma hakkını güvence altına alan temel kurumdur ve bu alandaki faaliyetlerini de anayasal ve kanuni yükümlülükler çerçevesinde yürütmektedir. Tabii, bir yandan da aslında taraf olduğumuz BM Engelli Hakları Sözleşmesi var ve bu sözleşmenin de 27'nci maddesi çalışma ve istihdam hakkını düzenlemektedir. Bununla birlikte, tabii, engellilerin insana yakışır işlerde, eşit fırsatlarda ve güvenli koşullarda çalışabilmesi hem toplumsal adaletin hem sürdürülebilir kalkınmanın en önemli göstergelerinden biridir ve biz de Bakanlık olarak bu gündemle çalışmalarımızı yürütüyoruz.

Engellilerin haklarına ilişkin sözleşmelere baktığımızda, aslında ülkemizin bu alandaki birçok sözleşmeye taraf olduğunu görüyoruz. Bunların başında da -az önce de ifade ettiğim üzere- Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme var, BM sözleşmesi ve 30 Mart 2007'de ülkemizde imzalanmıştır. Bununla birlikte, aslında diğer sözleşmeler de var bunun yanı sıra, kısaca onlardan da bahsedecek olursam; Birleşmiş Milletler Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme var ve Türkiye de 2009'dan bu yana buna taraf durumda ve az önce de ifade ettiğim gibi madde 27, doğrudan çalışma ve istihdam hakkını düzenlemektedir. Diğer taraftan, Birleşmiş Milletler Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi yine taraf olduğumuz bir sözleşme ve bu sözleşmenin de 6'ncı ve 7'nci maddesi, herkes gibi engelli bireylerin de çalışma hakkı, adil ve eşit çalışma koşulları ve ayrımcılık yasağını güvence altına almaktadır. Tabii, bunun yanı sıra, sizlerin de çok iyi bildiği üzere ILO sözleşmeleri var. 159 sayılı Engellilerin Mesleki Rehabilitasyonu ve İstihdam Sözleşmesi, 111 sayılı Ayrımcılık (İstihdam ve Meslek) Sözleşmesi ve yine İstihdam Sözleşmesi var. Bunlar da aslında engellilerin haklarını koruyan temel sözleşmeler ve bizim de ülke olarak taraf olduğumuz sözleşmeler. Tabii, bununla birlikte bir de aslında Avrupa Konseyi belgeleri var ve burada da İnsan Hakları Sözleşmesi dolaylı yoldan etkileyen bir sözleşme olarak gündemimizde olan bir şey. Bir de Avrupa Sosyal Şartı var gözden geçirilmiş. Türkiye tarafından da bu onaylanmış durumdadır ve Avrupa Sosyal Şartı'nın 15'inci maddesi de engelli bireylerin bağımsızlık, sosyal entegrasyon ve istihdama erişimini güvence altına almaktadır. Özetle ifade edecek olursak; Türkiye, BM Engelli Hakları Sözleşmesi, ILO 159 ve ilgili ILO sözleşmeleri ile Avrupa Sosyal Şartı başta olmak üzere engellilerin çalışma hakkını güvence altına alan uluslararası sözleşmelere taraf durumdadır.

Tabii, bakıldığı zaman, bir yandan da aslında ayrımcılığa karşı anayasal koruma ve kanuni koruma... Burada da hem Anayasa'mızın 10'uncu, 49'uncu ve 50'nci maddeleri bu noktada bir güvence sağlıyor; aynı zamanda da İş Kanunu'muzun 5'inci maddesi bu noktada bir güvence sağlıyor ama özellikle de 2019 yılında yapılan değişiklikle birlikte engelliliğe dayalı ayrımın yapılamayacağı da yine 5'inci maddeye eklenmiş durumda.

Tüm dünyada, gelişmiş ülkelerde olduğu gibi aslında Türkiye'de de engelli istihdamını artırmaya yönelik olarak kullanılan en önemli araçlardan biri de kota uygulamasıdır. Kota uygulamasına baktığımız zaman 4857 sayılı İş Kanunu'nun 30'uncu maddesinde ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 53'üncü maddesinde düzenlenmektedir. İş Kanunu'na göre baktığımızda, 50'den fazla çalışanı olan özel sektör iş yerlerine yüzde 3 oranında kota kontenjanı, kamu iş yerlerinde ise yüzde 4 oranında kota ayrılması yine beklenmektedir. Bu kanuna göre kamu sektöründe eski hükümlü işçi çalıştırılmasına yönelik kota da yüzde 2 dolayındadır. Tabii, kota uygulaması Türkiye'de uygulanmakla birlikte kota uygulamasına uyulmaması durumu da söz konusu olabilmektedir ve bu durumda da 30.081 TL'lik idari para cezası uygulanmaktadır. Bu idari para cezaları, engelli ve eski hükümlü çalıştırmayan işverenlerden tahsil edilen idari para cezalarını kullanmaya yetkili komisyon tarafından değerlendirilerek engellerinin istihdamını teşvik edecek projelere aktarılmaktadır.

Yine İŞKUR'dan aldığımız verilere bakacak olursak; kota kapsamında, 2025 yılı Ağustos ayı verilerine göre bu kapsamda olan kamu iş yeri sayısı 1.390, özel iş yeri sayısı ise 21.964'tür ve toplamda da 23.354 kurum kota kapsamına girmektedir. Kota kapsamındaki toplam kontenjanına baktığımızda ise 161.179...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Kaç kurum dediniz toplamda?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI SUAT DEDE - Kamuda 1.390, özelde 21.964, toplamda ise 23.354. Bunların 1390'ı kamu, 21.964'ü ise özel sektör kurumları, iş yerleri. Toplamda bu kapsamda istihdam edilmesi gereken kişi sayısı ise 161.179'dur ama yükümlülük kapsamında çalışan engelli sayısına baktığımızda ise ufak bir açık söz konusu. Orada da 137.030 çalışan sayısı, 24.149 da açık kontenjan bulunmaktadır. Bununla birlikte aslında kontenjanın üzerinde istihdam yaratılması da söz konusu. Dolayısıyla, aslında toplama bakıldığında bu kapsamda istihdam edilen kişi sayısının çok daha fazla olduğunu görüyoruz. 2002 yılından bu zamana kadar geçen zaman zarfına baktığımızda da aslında kontenjan kapsamında 2002 yılında 45.621 çalışan varken 2025 yılı Ağustos ayı sonu itibarıyla da 162.449 kişiye ulaşılmıştır.

Tabii, kanuni düzenlemeler bir tarafa, aslında bizim burada uygulamamızı destekleyen temel aracımız da Ulusal İstihdam Stratejisi. Ulusal İstihdam Stratejisi'nin hazırlık çalışmalarını yoğunluklu olarak 2024 yılında gerçekleştirdik ve Sayın Cumhurbaşkanımızın katılımlarıyla da 1 Şubat tarihinde lansmanını ve kamuoyuna duyurulmasını gerçekleştirdik. Biz Ulusal İstihdam Stratejimizi 4 temel politika eksenine üzerine inşa ettik. Bunlardan birincisi, iş gücü piyasalarında yeşil ve dijital dönüşüm ile becerili uyumunun geliştirilmesi. Bir diğeri ise aslında kapsayıcı istihdam, tam da bugünkü Komisyon gündemiyle uyumlu olarak kapsayıcı istihdamın geliştirilmesi. Kapsayıcı istihdamın geliştirilmesi eksenine altında biz, ne eğitimde ne istihdamda olanlar, engelli bireyler, kadınlar veya uluslararası iş gücü kapsamında olan kişiler olmak üzere özel politika gerektiren kişilerin istihdamını artırmaya yönelik hedefler öngördük. Aslında bu özel politika gerektiren kişilere, bireylere yönelik politikalarımız aslında yeni Ulusal İstihdam Stratejisi'yle birlikte gündeme aldığımız bir uygulama değil. Aslında tamamlamış olduğumuz Ulusal İstihdam Stratejisi'nde de yine öncelikli alanlardan biriydi. Yine tamamlamış olduğumuz Ulusal Genç İstihdam Stratejisi kapsamında da öncelikli alanlardan biriydi. Diğer iki eksenimiz ise sosyal koruma, istihdam ilişkisinin güçlendirilmesi ve kırsal bölgelerde sürdürülebilir istihdamın artırılması eksenlerimiz. Özellikle Ulusal İstihdam Stratejimizin kapsayıcı istihdamın geliştirilmesi politika alanı altında kapsayıcı özel politika, engellilerin ve yaşlıların iş gücü piyasasına katılım ve istihdam oranlarının artırılması bu kapsamda ana eylemlerimizden biri oldu. Bu noktada da aslında biz 3 temel politika alanı belirledik, 3 temel eylem belirledik. Bunlardan biri, özel eğitim ihtiyacı olan engelli bireylere yönelik meslek programlarının güncellenmesi; bunun sorumluluğu Millî Eğitim Bakanlığımızda ve özellikle de Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünde bulunmaktadır. Bu kapsamda, ilgili Genel Müdürlüğümüz ve ilgili Bakanlığımız tarafından yapılan gelişmeleri biz takip ediyoruz ve -ocak yani aslında şubat diyebiliriz çünkü şubatta yayınlandı Ulusal İstihdam Stratejimiz- şubattan hazirana kadar olan zaman zarfına baktığımızda, iş ve meslek eğitimi ahlakı desteğiyle bu ders kapsamında yer alan 18 meslek alanında öğretim programının güncellendiği, yine aile ve tüketici hizmetleri ile pazarlama ve perakende olmak üzere iki yeni meslek alanına yönelik öğretim programının hazırlandığı ve Talim ve Terbiye Kurulu tarafından da bu müfredatın uygulanmaya başlandığını görüyoruz.

İkinci eylem planımız ise engelli ve eski hükümlülerin zorunlu istihdamına ilişkin kota uygulamasının değerlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılması. Aslında bu son derece önemli bir gündem maddesi ve sorumluluğu Bakanlığımızda ve Genel Müdürlüğümüzde olan bir gündem maddesi. Türkiye, aslında bakıldığında, dünyadaki diğer örnekleriyle kıyasladığımızda kota uygulamasını en iyi uygulayan ülkeler arasında yer alıyor. Bunu aslında benim iki hafta önce katıldığım bir uluslararası toplantıda da Avrupalı paydaşlarımız yine aynı şekilde söylemişti ama yine tabii ki bakıldığında kotaya uyma oranının yüzde 85 olduğunu görüyoruz. Dolayısıyla, aslında geliştirilmesi gereken bir alan var ortada. Bu geliştirilmesi gereken alanı da biz geliştirmek adına sosyal taraflarla bir araya gelerek yakın zamanda bir toplantı yaptık. Aile Bakanlığımız, İŞKUR Genel Müdürlüğümüz ve sosyal paydaşlarımızla bir araya gelindi ve kota uygulamasına yönelik yeni ne getirilebilir bunlar değerlendirildi ve taslak bir çalışma hazırlandı ve önümüzdeki süreçte de yine sosyal paydaşlarımızla, taraflarla bir araya gelerek bunu nihayete erdirmeyi planlıyoruz.

3'üncü eylem maddemiz ise engellilerin istihdamına yönelik olarak verilen desteklerin ve uygulanan hizmetlerin bilinirliğinin yani farkındalığının artırılması. Bu noktada, aslında Türkiye İş Kurumu yoğun bir çalışma sarf ediyor, özellikle mayıs ayında Engelsiz İŞKUR Platformu'nu hayata geçirdiler ve bu platformun farkındalığını artırmaya yönelik de birçok faaliyetleri yürütüyorlar ve bu noktada da bizlere yaptıkları bilgilendirmeleri de yine bu sunuma ekledik. Bu üç temel de aslında politika alanıydı, özellikle tamamen, hassaten engelli bireylerin istihdamını artırmaya yönelik olarak.

Tabii, bir de engelli bireylerin aslında çalışma hayatında yaşadığı zorluklar var veya mobbing suçuna maruz kalma durumları söz konusu olabiliyor. Yine, biz Bakanlık olarak bu yıl içerisinde mobbing genelgesinde güncellenme çalışmalarını tamamladık ve mobbing genelgesini de yine güncelledik. Bu noktada, aslında bizim ALO 170 hattımız var, mobbing kapsamında hem Bakanlığımıza bireysel dilekçe yoluyla başvuru yapılabileceği gibi bir yandan da aslında ALO 170 üzerinden de mobbing başvuruları alınabilmektedir. ALO 170 aslında sadece mobbing başvurularını alan bir platform değil, aynı zamanda orada psikolojik destek de veren ve yapılan başvuruların mobbing olarak değerlendirilip değerlendirilmeyeceği konusunda da aslında bir yönlendirme yapılan veya işte çalışma hayatında yaşanan sorunlara ilişkin bireyleri doğru yönlendirme yapan ve şikâyet başvurusunda bulunmak isteyenlerin başvuru taleplerini alan bir...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Erişilebilirlik şartları nasıl? ALO 170'in görüntülü konuşma ya da işitme engellilerle alakalı yazarak konuşma, erişilebilirlik şartları nasıl?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI SUAT DEDE - Yani o konuda tam olarak aslında makul düzenleme yapılmış diyemeyiz, aslında bu noktada da biz buradan hani bunu bir ev ödevi olarak alabiliriz.

Tabii, mobbing genelgesi kapsamında sadece bizim Bakanlığımıza başvuru yapılamıyor, ilgili mevzuatlarına göre ilgili kurum ve kuruluşlara da başvuru yapılabiliyor ve bunun yanı sıra Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezine, Çalışma Bakanlığına, Bakanlığımıza bireysel dilekçe yoluyla ve yine, ALO 170 üzerinden başvuru yapılabiliyor ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe

Komisyonuna da başvuru yapılabilir ve kamu çalışanları açısından baktığımızda da Kamu Denetçiliği Kurumuna ve Türkiye İnsan Hakları Eşitlik Kurumuna özellikle eşitlik ihlali söz konusu olduğunda, iddia bunu içerdiğinde de başvuru yapılabilir.

Tabii, biz bir yandan hanı mobbing kapsamında da çalışmalar yapıyoruz ama aslında bizim Çalışma Genel Müdürlüğü olarak politikalarımızı uygulamamızın uygun araçları aslında geliştirdiğimiz, hayata geçirdiğimiz projeler. Bu noktada da aslında biz dünyadaki gelişen gündemleri de yakın bir şekilde paylaşıyoruz, çalışıyoruz. Özellikle deprem sonrası, Sayın Başkanım, siz de ifade ettiniz, özellikle deprem sonrası bölgede yaşanan sorunların tespit edilmesi konusunda Komisyonumuzun da çalışmaları olduğunu öğrenmiş olduk açılış konuşmanızdan, biz de aslında deprem sonrası dönemde engelli bireylere yönelik olarak ne yapılabileceği konusuna kafa yorduk ve özellikle engelli bireyleri hedef alan politikalar geliştirdik ve proje geliştirdik. Bu noktada da aslında iş dünyası ve insan hakları konusu önemli bir gündem maddesi, dünyada da yeni yeni oluşan bir gündem maddesi. Bu kapsamda, insan hakları tüm insanlara ait olan temel hak ve özgürlükler anlayışıyla devletlerin uluslararası hukuka göre bunları geliştirmek ve korumakla yükümlü olduğu ortaya konulmakta. Tabii, biz şöyle bakıyoruz aslında, devlet yani çalışma hayatında yaşanan insan hakları sorunları veya ayırimcılık iddiaları sadece devletlerin sorumluluğunda, devletlerin çözmesi gereken hususlar değil, aslında burada işverene de çok ciddi sorumluluklar düşüyor. Bu noktada, baktığımız zaman, işletmelerin faaliyetlerinde hangi insan hakları riskine neden olabiliyor diye baktığımızda, çocuk hakları konusunda riskler yaratabiliyorlar, çevre hakları konusunda riskler yaratabiliyorlar, ayırimcılık, iş sağlığı ve güvenliği, modern kölelik, zorla çalıştırma ve yaşam hakkı gibi alanlarda da riskler yaratabiliyorlar. Dolayısıyla bu yeni gelişen yasal çerçeveye birlikte de bu riskleri giderme konusunda ve makul düzenlemeleri hayata geçirme konusunda özel sektöre de önemli işler düştüğünü biz paydaşlarımıza anlatmaya çalışıyoruz. Tabii, bu noktada aslında iş dünyası ve insan hakları kronolojisine baktığımızda 1976 yılından bu yana...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Yavaştan toparlayalım, kronoloji vesaire değil, bizim daha çok uygulama ihtiyacımız var, bunları yazılı da dağıttığımız için arkadaşlarımız bakabilirler.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI SUAT DEDE - Tamam, o zaman, şöyle, sadece şundan bahsetmek isterim. Bu kronolojiyi hızlıca geçiyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, bizim deprem sonrası Türkiye'de Tedarik Zincirlerine Engelli Bireylerin Dâhil Edilmesi Teşvik Projemizi yaptık. Bu proje kapsamında politika yapım süreçleri ve sosyal diyalogun güçlendirilmesine yönelik olarak iş dünyası ve insan hakları kurumlar arası çalışma grubu toplantılarını düzenledik. Bu noktada, bu alanda faaliyet gösteren tüm kurumlarımızı davet ettik ve bu noktada bu gelişen gündemi de kendileriyle paylaştık ve bu gündem çerçevesinde ne yapılması gerektiğine ilişkin de kendimize bir yol haritası çıkardık. Bu kapsamda, yine bu proje kapsamında bir rehber hazırladık aslında şu an sonuçlandırmaya çalıştığımız, nihai hâlini vermeye çalıştığımız. Bu rehber kapsayıcı iş yerlerine doğru ismini taşıyor, tekstil sektöründe erişilebilir ve katılımcı istihdam için öneriler yani özellikle tekstil sektöründe engelli bireylerin istihdamı konusunda işverenlerin ne yapması gerektiğini onlara gösteren bir rehber hazırladık. Bunu da yine paydaşlarımızla en kısa zamanda paylaşıyor olacağız.

Tabii, bizim geliştirdiğimiz bütün projelerde ve engelli bireylerin, dezavantajlı grupların aslında istihdamını artırmaya yönelik faaliyetleri de öngörüyoruz. Aslında yakın zamanda tamamladığımız bir diğer projemiz de Geleceğin İnsana Yakışır İşleri Yaklaşımının Desteklenmesi Projesi'ydi. Bu proje kapsamında da aslında engelli bireylerin istihdamı konulu bir araştırma yaptık yani bu projenin özellikle önem verdiğimiz alanlarından biri buydu. Bir sektörel analiz çalışması bir de engelli bireylerin istihdamı konulu çalışmaydı. Bu kapsamda da aslında engelli bireylerin çalışma hayatında yaşadıkları zorlukları ortaya koyduk, bir yandan da aslında politika önerilerini ortaya koymaya çalıştık. Bu rapora baktığımızda da aslında ulusal istihdam stratejimizi hazırlarken de bu rapordan önemli ölçüde istifade ettik ve eylem planlarına koyduğumuz maddelerden biri olan kota sisteminin gözden geçirilmesi de yine burada da önerilerden biriydi. Yine, ulusal istihdam stratejisine hazırlık çalışmaları yaptığımız sürece de sosyal paydaşlarımızdan da gelen öneriler arasındaydı. Bu raporlarımızı yine hayata geçirdiğimiz "geleceginisleri.net" internet sitesinde de kamuoyuyla paylaştık.

Ben burada aslında yine ulusal istihdam stratejimize döneceğim, şundan dolayı buraya dönmek istiyorum: Biz aslında engelli bireylerin istihdamı konusunu yatay kesen bir konu olarak görüyoruz. Şimdi, dört temel politika eksenini belirlemiştik, iş gücü piyasalarında yeşil ve dijital dönüşüm, kapsayıcı istihdam zaten doğrudan bu alana yönelikti, sosyal koruma ve istihdam ilişkisinin güçlendirilmesi ve kırsal bölgelerde sürdürülebilir istihdamın geliştirilmesiydi. Burada aslında 2 eylem maddemiz daha var, bunlar kadınlar başta olmak üzere, özel politika gerektiren grupların yeşil ve dijital işlerde sürdürülebilir istihdamın güçlendirilmesine yönelik mesleki eğitimleri ve beceri geliştirme programlarının düzenlenmesi, bir diğeri de kadınlar başta olmak üzere özel politika gerektiren grupların girişimcilik ekosisteminde daha fazla yer almasının desteklenmesi. Aslında dünya bir değişim sürecinden, dönüşüm sürecinden geçiyor, özellikle belirli mega trendler var. Yeşil ve dijital dönüşüm aslında bu mega trendlerin başında geliyor. Yeşil ve dijital dönüşüm hem belirli riskleri beraberinde getiriyor özel politika gerektiren gruplar açısından ama aynı zamanda iyi yönetilirse belirli fırsatları da beraberinde getiriyor. Bir yandan da baktığımızda dünyadaki iyi uygulama örneklerine, sosyal kooperatifler veya sosyal girişimcilik veya sosyal ekonomi dediğimiz alanlarda da yapılacak iyileştirmelerin, engelli bireylerin istihdamı konusunda önemli faydalar sağlayacağını düşünüyoruz.

Biz biraz da önümüzdeki dönem stratejilerimizden bahsedecek olursak, önümüzdeki dönem hedeflerimizden bahsedecek olursak aslında tam da bu yaklaşımla ulusal istihdam stratejisindeki eylemleri güncelleme gündemimiz söz konusu olabilir ama bundan da daha önemlisi 2026 yılında bir adil geçiş stratejisi hazırlayacağız. Adil geçiş dediğimizde belki ilk etapta ne olduğu tam olarak anlaşılmayabilir ama adil geçişten kastımız aslında bu yeşil dönüşüm sürecinin kimseyi geride bırakmadan yönetilmesini amaçlamaktadır. Bakıldığı zaman, özellikle iklim değişikliğinin getirdiği doğrudan sonuçlar ve bir yandan da iklim değişikliğine uyum sürecinin getirdiği dönüşümlerin herkes için en adil şekilde yönetilmesini ifade etmektedir ve biz 2026 yılında bu stratejiyi hazırlamayı planlıyoruz. Aslında, adil geçiş konusu yaklaşık dört-beş yıldır gündemimizde olan bir konu, hem ulusal politika belgelerinde yer alan bir konu ve aynı zamanda yakın zamanda kanunlaşmış olan İklim Kanunu'nda da tanımlaması yapılan bir konu. Bu İklim Kanunu'nda yapılan adil geçiş tanımlamasına baktığımızda iklim değişikliğiyle mücadelede ve yeşil büyüme sürecinde çocuklar, kadınlar, yaşlılar, engelliler gibi süreçten en fazla etkilenebilecek kişiler öncelikli olmak üzere, herkesi kapsayacak istihdam sürecine uygun tedbirler alınarak yönetildiği ve yeni istihdam alanlarının oluşturulduğu ekonomik, çevresel ve sosyal kazanımların en üst düzeyde tutulduğu

politika uygulamaları olarak tanımlıyoruz. Adil geçiş stratejimiz, yine biz planlamamıza başladık yani bir yol haritası da çıkardık, 2026 sonunda adil geçiş stratejimizi de yayınlamayı planlıyoruz.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Toparlarsak...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI SUAT DEDE - Tamam, son sözlerim efendim.

Tabii, bu stratejimizin en önemli hususlarından mesela aslında özel politika gerektiren gruplar için bu sürecin en iyi şekilde yürütülmesini sağlayacak tedbirleri almaya devam edeceğiz.

Arz ederim efendim.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Geçmiş toplantılardaki usulümüzü isterseniz sürdürülim, bütün sunumları alalım, ondan sonra soru-cevap yaparsak zamanı da etkili kullanırız.

Teşekkür ediyoruz.

MEMUR-SEN GENEL BAŞKAN YARDIMCISI HACI BAYRAM TONBUL - Sayın Başkanım...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Buyurun Başkanım.

Hacı Bayram Tonbul'a söz veriyorum ilk olarak.

MEMUR-SEN GENEL BAŞKAN YARDIMCISI HACI BAYRAM TONBUL - Türkeş Bey'in acil bir işi varmış.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Öyle mi? Sendikalarımız anlaştıysa tabii ki.

Buyurun, KAMU-SEN Genel Başkan Yardımcımız Türkeş Güney.

2.- TÜRKİYE KAMU-SEN Genel Başkan Yardımcısı Türkeş Güney'in, çalışan engelli bireylerin karşılaştıkları sorunlar ile Konfederasyon olarak engelli kamu görevlilerine ve ailesinde engelli birey bulunan çalışanlarına yönelik önerileri hakkında sunumu

TÜRKİYE KAMU-SEN GENEL BAŞKAN YARDIMCISI TÜRKİŞ GÜNEY - Sayın Başkanım, kıymetli milletvekilleri, Bakanlıklarımızın çok kıymetli temsilcileri, sendikalarımızın kıymetli mensupları; ben de yüce heyetinizi mensubu ve temsilcisi olduğum Türkiye KAMU-SEN adına sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nden Çalışma Bakanlığı heyeti sendikamızı ziyaret edecek Sayın Başkanım, ondan dolayı Sayın Hacı Başkana teşekkür ediyorum.

Değerli hazırun, doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duyuşsal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle toplumsal yaşama uyum sağlama, günlük gereksinimlerini karşılama güçlükleri olan ve korunma, bakım, iyileştirme, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişiye "engelli" denilmektedir. Bu bakımdan sağlık yalnızca hasta veya engelli olmamak değil, fiziksel, ruhsal ve sosyal açıdan tam anlamıyla iyi olmak anlamı taşımaktadır. Bu değerlendirmelere göre, ülkemizde, resmî olmayan rakamlara göre, 9 milyon dolayında engelli vatandaşımızın olduğu gerçeğiyle de karşı karşıyayız. Bu rakam bizlere ülkemizde her yüz kişiden 13'ünün çeşitli nedenlerle fiziksel, zihinsel ya da ruhsal yönden kendi kendine yetemeyecek durumda olduğunu ortaya koymaktadır. Bu denli yüksek oranda engelli vatandaşımızın olmasına rağmen gündelik yaşamda ve çalışma hayatında engelli vatandaşlarımızla aynı yoğunlukla karşılaşmıyoruz. Sosyal hayattaki fiziki ortamların, çalışma yaşamındaki alanların engelli vatandaşlarımıza hitap etmediği açık bir gerçektir. Bu alanların yetersizliği ne acıdır ki engelli vatandaşlarımızın toplumdan soyutlanmasına ve kaderleriyle baş başa kalmalarına neden olmuştur.

Toplumun ayrılmaz bir parçasını oluşturan, günlük yaşamda karşılaştıkları güçlükleri yakından izlediğimiz engelli vatandaşlarımıza ilişkin konular her kesimin yakın ilgisini gerektirmektedir. Engelli vatandaşlarımızın sorunlarına karşı göstereceğimiz ilgi ve üreteceğimiz çözümler insanımıza ve toplumumuza duyduğumuz saygının en önemli göstergelerinden birini oluşturmaktadır. Engelli insanların yaşadığı sorunlar sadece kendilerinin değil, ailelerinin, çevrenin, toplumun, kısacası tüm insanların ortak sorunudur. Engelli bir insanın diğer insanlar gibi yaşaması, sıkıntı ve zorluklara rağmen başarılı olması için yaşama sevincini hiçbir şekilde kaybetmemesi gerekmektedir. Çağdaş dünyanın geldiği ileri noktada engelli vatandaşlarımızın eğitim, istihdam, barınma, rehabilitasyon ve bakımlarının sağlanması, ailelerinin desteklenmesi, engellilerimizin üreten bireyler olarak kendi kendilerine yeterli duruma gelmeleri, yaşam şartlarının iyileştirilmesi ve kolaylaştırılması sosyal devletin asli görevidir.

Cumhuriyetin ilk yılında, 1924'te Mustafa Kemal Atatürk tarafından imzalanan Çocuk Hakları Beyannamesi'nde engelli çocuklara ilişkin haklar tanınmıştır. Engellilere yönelik ilk eğitim merkezi 1924 yılında İzmir'de Mustafa Kemal Atatürk'ün bağışladığı Atlı Köşk'te faaliyete başlamıştır. 1960'lardan sonra Süleyman Demirel Hükûmeti zamanında işverenlere yüzde 2 engelli çalıştırma kotası getirilmiş, 1976 yılında o günkü Hükûmet zamanında yürürlüğe konulmuştur. 2005 yılında oy birliğiyle çıkarılan 5378 sayılı Kanun'la bu kazanımlara günün şartlarına daha uygun yeni kazanımlar eklenmiştir ancak cumhuriyetin başından 1980 yılına kadar engelliler vergiden muaf tutulmuşken bugün vergi ödemektedirler. Engelli vatandaşlarımızın sosyal yaşama ve çalışma hayatına kazandırılması için çıkarılan kanunlarda belirtilen istihdam zorunluluğu alt sınır üzerinden uygulanmaktadır. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda belirtilen yüzde 3 engelli çalıştırma zorunluluğu engellilerin işe alınması için azami bir sınır teşkil etmemeli, aksine asgari bir sınır olarak belirlenmelidir. Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen engelli memur sayısı yeterli değildir. Kanun gereği kamuda çalıştırılması gereken yüzde 3 oranında engelli sayısı 120 bin dolaylarında olmalı iken bugün bu rakam 70 binlerdedir. Kamu istihdamında dahi engelli çalıştırma zorunluluğu alt sınırdan uygulanırken özel sektörden engelli istihdamını artırmasını beklemek doğru bir yaklaşım olmayacaktır.

Engellilere sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan toplumsal hayat içerisindeki hak ettiği yerin verilmesi, hayatlarını sürdürebilmeleri ve aktif bir şekilde çalışma hayatının içinde olabilmeleri için bir an önce bu göstermelik olmayan gerçek çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Ayrıca devlet, öncelikli olarak tüm engelli vatandaşlarımızın kendi kendilerine yetecek ve her türlü ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde bir gelire kavuşturulmasını sağlamak zorundadır. Bununla birlikte, fiziki alanları ve işyerlerini de engelli vatandaşlarımıza

göre dizayn etmeli, engelli vatandaşlarımıza yeni engeller çıkarılmamalıdır. Bizler de engelliliği acınacak bir durum olarak görmekten vazgeçip her sağlıklı bireyin bir gün engelli hâle gelebileceği gerçeğini kabul ederek bu bilinçle hareket etmeliyiz.

Engelli vatandaşlarımızı siyasette, sivil toplum örgütlerinde, sosyal yaşamda ve çalışma hayatında eşit bireyler olduklarını bilmeli, bu doğrultuda hayatın her alanında kendilerine yer edinmelidirler. Engelli vatandaşlarımızın ülkemizde huzur ve refah içinde yaşamalarını sağlamak, ailelerine her türlü desteği vermek siyasi iktidarın asli görevidir. Zaten yapılması gerekenleri bir lütuf gibi göstermek engelli vatandaşlarımızı derinden yaralamaktadır. Engelli vatandaşlarımız hiçbir iktidardan lütuf beklememekte, bir birey olarak toplumdaki yerlerini almak, çalışmak ve üretmek istemektedirler. Fiziksel engelleri ortadan kaldırmak kişilerin zihinlerinde engelli vatandaşlarımıza karşı oluşturdukları engelleri aşmaktan çok daha kolaydır. Bu bakımdan, engellilerimizin sorunlarını önemseyip çağdaş hizmet modellerini geliştirerek engelli vatandaşlarımızın yalnızca tüketen değil, üreten ve bağımsız yaşayabilen insanlar hâline getirilmesini hedeflemeliyiz. Unutulmamalıdır ki her insan bir engelli adaydır; onları anlamak, onlarla bütünleşmek toplum kurallarının bir gereğidir.

Konfederasyon olarak engelli kamu görevlilerimize ve ailesinde engelli birey bulunan çalışanlarımıza yönelik önerilerimiz şu şekildedir:

Bir, engelli aile bireyi olan kamu görevlileri gelir düzeyine ilişkin şart aranmaksızın ilgili mevzuatında belirtilen engelli bakım ücretinden yararlandırılmalıdır.

İki, engelli vatandaşlarımızdan vergi kesintisi yapılmamalıdır.

Üç, bakmakla yükümlü olduğu kişiler arasında engelli birey bulunan personel engelli aile bireyinin bakım ücretinden yararlanmayı gerektirecek düzeyde engeli bulunması kaydıyla, istekleri hâlinde günlük ve haftalık çalışma sürelerinin yarısında görev yapmama hakkından yararlandırılmalıdır. Söz konusu personel, engelli aile bireyinin bakım ücretinden yararlanmayı gerektiren düzeyde engeli bulunması kaydıyla her yıl için doksan gün fiili hizmet zammından yani yıpranma payından yararlandırılmalıdır.

Engelli personelin görev yeri dışında başka bir mahalde görevlendirilmesinin önüne geçilmelidir.

Ailesinde engelli bakım ücretinden yararlanamayacak düzeyde engelli birey bulunan personele günlük iki saat idari izin verilmesi sağlanmalıdır.

Engellilerin emekli aylığı bağlama oranları 10 puan fazla uygulanmalıdır.

Engelli personelin daha kolay hizmet üretebilmesi için görevleriyle ilgili gerekli araç ve gereçler temin edilmeli, engelli personele engel durumunu artıracak görevlendirme yapılmamalıdır.

Engelli personelin izin hakları yeniden düzenlenmeli, kanunun ilgili maddelerinde yapılacak düzenlemeyle engelli personelin izin süreleri 1 kat fazla belirlenmelidir.

Kamu kurum ve kuruluşlarındaki açık engelli kadroları kanuna uygun şekilde doldurulmalıdır.

Kamu hizmet binaları engellilere uygun şekilde yeniden dizayn edilmelidir.

Türkiye KAMU-SEN olarak bu toplantının engelli vatandaşlarımızın her türlü sorununun çözüldüğü, önlerine konulan her türlü engelin kaldırıldığı uygulamalara vesile olacak uygulamalara imza atıldığı bir dönemin başlangıcı olmasını diliyor, tüm engelli vatandaşlarımızı hayatımızın her alanında görebilmeyi ümit ediyor, değerli hazırunu saygıyla selamlıyoruz.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Sağ olun.

Başkanım, sorularımıza cevap verecek bir temsilciniz kalacak mı arkada?

TÜRKİYE KAMU-SEN GENEL BAŞKAN YARDIMCISI TÜRKEŞ GÜNEY - Başkanım, AR-GE sorumlumuz burada kalacak.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Tamam.

Biz bir de şey istediğimiz için hani, sunumda yoktu, sendikanızın, Konfederasyonumuzun ve üye sendikalarının bu alanda yaptığı çalışmalar var mı? Mesela bir engelli komisyonunuz var mı? Engelli üyelerinizle alakalı yaptığınız özel faaliyetler var mı? Şube binalarınız, genel merkez binanızın engellilerin erişimine yönelik şartları uygun mu gibi... Personel sayıları yani sendikalarımız engelli istihdam ediyor mu mesela? Ya da yönetim kurullarında, şube yönetim kurullarında engelli sayılarımız neler? Bunları da aslında bekliyoruz sunumlarda, galiba yazılan yazılarda da bu hususlar da vardı. Bununla ilgili kısa bir bilgi alabilirsek çıkmadan...

TÜRKİYE KAMU-SEN GENEL BAŞKAN YARDIMCISI TÜRKEŞ GÜNEY - Tabii.

Sayın Başkanım, Türkiye KAMU-SEN olarak elbette üyelerimizin, hedef kitlelerimizin içinde engelli memurlarımız var, biz de onların temsilcisi olarak...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Yani bir sayı var mı elimizde?

TÜRKİYE KAMU-SEN GENEL BAŞKAN YARDIMCISI TÜRKEŞ GÜNEY - Elimizde şu an bir sayı yok ama...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Geçen hafta bunu HAK-İŞ'e ve diğer, DİSK'e de sorduk.

TÜRKİYE KAMU-SEN GENEL BAŞKAN YARDIMCISI TÜRKEŞ GÜNEY - ...mutlaka KAMU-SEN'e bağlı 11 sendikamız var, 11 sendikamızın tamamında engelli komisyonları var. Türkiye KAMU-SEN çerçevesinde engelli komisyonumuz var, şubeler nazarında engelli komisyonları ihtiyari danışma organları olarak kurulmasını tavsiye ediyoruz, kuranlarımız var, kurulması yönünde de tavsiye kararlarımız var.

Engelli personel istihdamına yönelik Türkiye KAMU-SEN olarak Ampute Millî Takımımızdan iki engelli millî sporcumuzu istihdam ettik.

Diğer yandan, engelli üyelerimizin sendikamıza erişimi konusunda fiziki şartları gerekli mevzuatta düzenlenen şekilde de düzenlenmiştir, sendikamıza erişimleri kolaylaştırılmıştır. Engellilerle ilgili hassasiyeti olan bir konfederasyonuz, onlar da...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Peki, teşekkürler.

TÜRKİYE KAMU-SEN GENEL BAŞKAN YARDIMCISI TÜRKEŞ GÜNEY - Sağ olun.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - 2 üyemizden de soru var, hemen onları da siz çıkmadan alalım. Zaman...

Evet, KAMU-SEN'e soru geliyor

FATMA ÖNCÜ (Erzurum) - Sayın Bakanım, çok değerli katılımcılar; bilgilendirme için teşekkür ediyoruz.

Sayın Başkanım, ben şunu merak ediyorum: Kaç tane üyeniz var engelli memur olarak çalışan? Bu veri var mı sizde?

Bir de siteniz erişim konusunda engellilerin erişebileceği bir site değil, hani baktığım kadarıyla internetten siteniz, orada bir dönüşüm yapabilir misiniz?

Bir de engelli üyelerinizden aidat alıyor musunuz?

TÜRKİYE KAMU-SEN GENEL BAŞKAN YARDIMCISI TÜRKEŞ GÜNEY - Sayın Vekilim, teşekkür ediyoruz.

Efendim sendika üyelik formunda üye olan memurumuzun engelli olup olmadığına dair bir araç olmadığı için elbette üyelerimiz arasında engelli memurlarımız var, engelli üyelerimiz var ama onların sayısını bizim sendika üye kayıt formundan kaynaklı, orada bir düzenleme yapılmadığı için sayı olarak vermemiz mümkün değil.

"Web" sistemimizle ilgili eleştirilerinizi dikkate alacağız Sayın Vekilim, onlara bakacağız inşallah.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Buyurun.

ALİ KARAÖBA (Uşak) - Sayın Vekilim de sordu da ben öncelikle sunumları için teşekkür ediyorum.

Aidat alıyor musunuz engellilerden?

TÜRKİYE KAMU-SEN GENEL BAŞKAN YARDIMCISI TÜRKEŞ GÜNEY - Efendim, 4688 sayılı Yasa gereği sendikalara üye olan her üyeden -biz Türkiye KAMU-SEN açısından söyleyelim- damga vergisi matrahının belli bir oranında üyelik kesintisi yapılır.

ALİ KARAÖBA (Uşak) - Normal üyeniz ile engelli üyeniz aynı ücreti mi ödüyor?

TÜRKİYE KAMU-SEN GENEL BAŞKAN YARDIMCISI TÜRKEŞ GÜNEY - Evet.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Aidat.

ALİ KARAÖBA (Uşak) - Yani şimdi sizin sunduğunuz öneriler güzel, madde madde sunmanız ama kendinizle çelişki değil mi sizce bu? Yani siz buradan engellilerden vergi indirimi istiyorsunuz. Bu taleplerin hepsi çok güzel de önce kendinizden de başlamayı düşünür müsünüz? Bununla ilgili bir karar almak ister misiniz? Yani sonuçta "Engellilere vergi indirimi yapalım, maaşlarını belli oranda artıralım." biz de bunlara karşı değiliz ama sendika olarak yani hak arayan bir kurum olarak siz kendi üyelerinizden de engellilerden belli bir oranda düşük aidat almayı planlamaz mısınız? Sizce doğru mudur?

TÜRKİYE KAMU-SEN GENEL BAŞKAN YARDIMCISI TÜRKEŞ GÜNEY - Sayın Vekilim, teşekkür ederiz.

Elbette aidatla ilgili mevzuat düzenlemesi gerektiren hususlar da var ama biz pozitif ayrımcılık adına biz engelli üyelerimizden diğer üyelerimizden aldığımız aidatın belli bir oranında düşük almasını isteriz yani kabul ederiz.

ALİ KARAÖBA (Uşak) - Yani bence buradaki önerilerin içine bu maddeyi 1'inci madde olarak koymalıydınız, naçizane fikrim, diğer önerilerinize katılıyorum, güzel şeyler.

Bir de -Sayın Vekilim de söyledi- tabii, önce bir engelli kutucuğu oluşturup kaç engelliniz var, sizlerin bize rakam sunmanız lazım, bir hak arayışınız varsa kaç tane engelliniz var, bunlarla ilgili ne talep ediyorsunuz yani genel söylemler dışında bence spesifik istatistikleri vermeniz gerekirdi. Bunları yazılı olarak da Komisyona bildirirseniz kendi adımıza biz seviniriz.

TÜRKİYE KAMU-SEN GENEL BAŞKAN YARDIMCISI TÜRKEŞ GÜNEY - Tabii, tabii.

Vekilim, biz Çalışma Bakanlığımıza da buradan bir şey yapalım yani söyleyelim: Bu 4688 sayılı Yasa'da üyelik ödentisi kısmında bu...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Üyelik e-devlet üzerinden oluyor, aslında galiba orayı düzenlemek gerekiyor.

TÜRKİYE KAMU-SEN GENEL BAŞKAN YARDIMCISI TÜRKEŞ GÜNEY - Ya, maalesef...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - İşçilerde öyle.

TÜRKİYE KAMU-SEN GENEL BAŞKAN YARDIMCISI TÜRKEŞ GÜNEY - Sayın Başkanım, memur sendikacılığında maalesef hâlen manuel üyelik yapılıyor, e-devlete geçemedik.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Evet, o başka bir boyut, onun da e-devlete geçirilmesi gerekiyor.

TÜRKİYE KAMU-SEN GENEL BAŞKAN YARDIMCISI TÜRKEŞ GÜNEY - İnşallah yeni Çalışma Genel Müdürümüz bunu başarır ama engellilerle ilgili pozitif ayrımcılık aidat konusunda olsun, kesinti konusunda olsun, diğer konular, biz, bu toplantıdan sonra, üye formumuzda da bir bölüm açacağız Sayın Vekilim, üyemizin engelli olup olmadığını üye formundan anlayacağız, onlara da pozitif ayrımcılıklar sağlayacağız.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Evet, toplantımızın da böyle bir faydası da olmuş oldu, farkındalık artışına da vesile oluyoruz Komisyon olarak.

İşçilerde e-devlet üzerinden oluyor ama yine orada da bilgi eksikliği var, manuele de bilgi eksikliği var. Bence Çalışma Bakanlığının da bu konuda bir şeyler yapması gerekiyor galiba. Bütün bilgiler sizde, belki biraz sonra soru-cevapta sizde varsa bu engelli işçi sayılarımız toplu sözleşme yapılan, işte kamu görevlisi sayılarımızı verebilirseniz çalışan...

Teşekkür ediyoruz.

Evet, şimdi...

Başkanım, çok teşekkür ediyoruz size, sağ olun, soruları da almış olduk.

TÜRKİYE KAMU-SEN GENEL BAŞKAN YARDIMCISI TÜRKEŞ GÜNEY - Başkanım, size teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - MEMUR-SEN'e de biraz ipucu olmuş olsun, belki sunumda baştan bu bilgileri de verebilir.

Evet, Genel Başkan Yardımcımız Hacı Bayram Tonbul'a sözü veriyorum.

Buyurun.

3.- MEMUR-SEN Genel Başkan Yardımcısı Hacı Bayram Tonbul'un, MEMUR-SEN olarak çalışan engelli bireylere yönelik yaptıkları çalışmalar ve talepleri hakkında sunumu

MEMUR-SEN GENEL BAŞKAN YARDIMCISI HACI BAYRAM TONBUL - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Komisyonun kıymetli üyeleri ve sendikaların değerli temsilcileri; Konfederasyonumuz MEMUR-SEN adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyon çalışmasının ve sonucunun başta engelli kamu görevlilerimiz olmak üzere engelli bireylere hayırlı sonuçlar getirmesini temenni ediyorum. Ülkemizde özellikle 2000'li yıllardan sonra engellilere yönelik son derece önemli politikalar üretildi ve engellilerin sosyal hayata katılımlarını artırmaya yönelik kıymetli çalışmalar yapıldı. Ancak şunu da belirtmek isterim ki Sayın Cumhurbaşkanımızın 2030 Engelsiz Vizyon Belgesi'nde ifade ettiği hedeflerin oldukça gerisindeyiz. MEMUR-SEN olarak biz toplu sözleşme masasında engelli kamu görevlilerine yönelik mali, sosyal ve özlük haklarını içeren özel tekliflerle masaya gidiyoruz. 2025 Haziran ayında kamuda çalışan engelli bireylere yönelik çalışma hayatı araştırmasıyla kapsamlı bir çalışma araştırması gerçekleştirdik. Kamuda 70 binden fazla engelli kamu çalışanı var. Eğitimden sağlığa, din hizmetlerinden genel idari hizmetlere, yardımcı hizmetlerden diğer unvanlara 290'dan fazla unvanda engelli kamu görevlileri hizmet üretiyorlar. Erkeklerde iş gücüne katılım oranının daha fazla olduğu gözüküyor. Eğitim durumları incelendiğinde yüzde 35'i lisans mezunu, bu veri de oldukça önemli ve değerli, engelli bireyleri engellerinden dolayı atıl kapasitede kullanmamamız gerekiyor fakat baktığımızda, eğitim ve görevler arasında önemli derecede bir uyumsuzluk var. Görevde yükselme sınavlarında engelli olduğunu görüyoruz, yapısal ya da algısal engelleme var.

Diğer taraftan, teknolojinin ve dijitalleşmenin gelişmesiyle birlikte kamu hizmetleri alanında önemli derecede yol katedildi fakat engelli bireylerin teknolojik gereksinimlerini ve sosyal hayata tam katılımını sağlayacak tamamlayıcı hususlar maalesef tam anlamıyla karşılanamıyor.

Diğer taraftan, 8'nci Dönem Toplu Sözleşme masasında da aynı hassasiyetle yaklaştık fakat kamu işvereni basit yoldan çözülebilecek ve özel sektöre de örnek olabilecek birçok konuyu görmezden geldi. MEMUR-SEN olarak, engellilerin kamuya atanırken genel hükümlerin dışında tutularak bağımsız bir merkezî sınavla atama yapılmasını sağladık. Kendisi veya bakmakla yükümlü olduğu aile bireylerinden birisi engelli olan personele tayin kolaylığı, mesai saatlerinde saatlik izin verilmesi, gece vardiyası ve nöbetlerden muaf tutulması sağlandı. Engelli ve engelli yakını olan memurlara kamu konutlarından yararlanmada öncelik sağlandı. Engelli memurların mesai saatlerinin özür durumları da dikkate alınarak diğer memurlardan farklı şekilde düzenlenmesi sağlandı. Aile yardımı ödeneğinin engelli çocuklar için yüzde 50 artırımlı ödenmesi sağlandı. Engellilerin kamu konutlarında oturma süresinin engelli eş ve çocuk dâhil bir yıl daha artırılarak beş yıldan altı yıla çıkarılması sağlandı. Bu arada, çalışanlarımıza engellilerle ilgili eğitim verilmiştir. 8'nci Dönem Toplu Sözleşme'de bu kazanımların dışında taleplerimiz olmasına rağmen bunlar hayata geçmedi; ilave kademe verilmesi, ek ödeme oranlarının 20 puan artırılması, mesleki uyum eğitimlerinin düzenlenmesi, sendika üyelik belgelerinin engelli kamu görevlileri için uygun olarak düzenlenmesinin yapılması.

Çalışma Genel Müdürümüz daha yeni, eski genel müdürümüz de yeni, hayatında başarılar dileriz ama tam iki yıldır bu kutucuk açılması ve engellilerin istatistik olarak tespit edilmesi için başta ben olmak üzere, Sayın Bakana ve ilgililere gitmemize rağmen bürokratik nedenlerle bu kutucuk maalesef açılmadı çünkü kanun ekinde bir form var, o formun yeniden düzenlenmesi lazım; inşallah, bundan sonra o da düzenlenmiş olur.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - O zaman, bizim uzman arkadaşlarımız daha sonra bakanlıktan, bu konuda birazcık detaylı bilgi alırsa önerilerimize koyalım, gerekirse de bir kanuni düzenleme içerisinde hızlıca... Yani Komisyonumuzun bir katkısı olmuş olsun bu sürece. Yani bir ihtiyaç varsa bunu hızlıca halledelim. Bizim komisyon uzmanı arkadaşlarımız bunu takip ederse Kasapoğlu Bakanımıza da bilgi verelim bu konuda.

MEMUR-SEN GENEL BAŞKAN YARDIMCISI HACI BAYRAM TONBUL - Sayın Bakanım, kanuni düzenlemeye gerek yoktur. Kanunun ekindeki bir form olduğu için o formun düzenlenmesi lazım, sadece...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Formun düzenlenmesi lazım.

MEMUR-SEN GENEL BAŞKAN YARDIMCISI HACI BAYRAM TONBUL - Formun düzenlenmesi lazım.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Neyse, Genel Müdürümüz hızlıdır, bu konularda inşallah hızlı yol alırsınız.

MEMUR-SEN GENEL BAŞKAN YARDIMCISI HACI BAYRAM TONBUL - Yıllık izinlerin, mazeret izinlerinin ve doğum izinlerinin artırılması talebimiz vardı. Engelli yakını olan kamu görevlilerine on güne kadar ücretli mazeret izni verilmesi, beş yılda bir ilave derece verilmesi, her yıl için yüz yirmi gün fiilî hizmet zammından yararlandırılması, engellilerin emekli aylıklarının görev aylığının yüzde 85'inden az olmaması, on yıl hizmet süresini dolduranlara yeşil pasaport hakkının tanınması, motorlu taşıt alımlarında KDV'den muaf tutulması, gelir vergisi engellilik indirim tutarının 3 katı olarak uygulanması ve gelir vergisinden tamamen muaf tutulması, fiziki çalışma koşullarının iyileştirilmesi, TOKİ'de yüzde 25 peşinat indirimi sağlanması, faizsiz kredi kullandırılması, ayakta tedavilerde orte, protez, SUT kapsamındaki ihtiyaçların kurum tarafından ödenmesi konularında da Sayın Bakanım, ciddi manada gerek Sosyal Güvenlik Kurumumuzda gerekse Çalışma Bakanlığımızda girişimlerimiz oldu. Yani verilen şey, devletin karşıladığı miktar bu orte ve protezde onda 1'inden aşağı bir şey veriliyor, yüzde 1'i ifade ediyorlar. Yani bu fark ediyor ama cidden bu konuda, bu arkadaşlarımıza yardımcı olmamız gerekiyor.

Personel servis hizmetlerinin engelliler için erişilebilir olması, hac farızası ve umre için yüzde 3 kontenjan ayrılması ve yüzde 50 indirimden yararlanılması, engelli kamu görevlilerinin istihdamında kadro sayısı değil, aynı zamanda sözleşmeli personel sayısının da dikkate alınması, bakmakla yükümlü oldukları aile fertleri dâhil olmak üzere engelli kamu görevlilerinden muayene, tedavi, orte, protez dahil katkı payı alınmaması, işyerinde engellilere yönelik mobbing, şiddet ve ayrımcılıkta etkin mücadeleyle yürütülmesini teklif ettik. Biraz önceki sorulara istinaden "Ne kadar engelli üyemiz var..." Engelli Komisyonu Başkanımız burada, onlar bir sunum yapacaklar, o sayıları verecekler onlar. Engellilerle ilgili binamızı biz engellilerin erişebileceği şekilde dizayn ettik. Dolayısıyla bir de çalışanlarımıza eğitim vererek engelli bir vatandaşımız oraya geldiği zaman onlara nasıl davranacaklarına dair bir davranış eğitimi de verilmiş oldu. Bu kutucuk açılırsa eğer biz doğru istatistiği vermiş olacağız. Ayrıca, şimdi sayın vekilimizin sorduğu soru, bundan sonra biz de gündemimize engellilerden alınacak aidatı yönetim kurullarımıza götürüp belli bir oranda düşmesini sağlayacağız.

Teşekkür ederim.

Bizden sonra Engelli Komisyonumuz bir sunum yapacak, süremizi onlara...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Tamam, tabii ki.

Engelli Komisyonumuza sözü verelim.

Ahmet Dönmez Beyefendi, buyurun.

4.- MEMUR-SEN Engelliler Komisyonu Başkanı Ahmet Dönmez'in, Engelliler Komisyonu olarak çalışan engelli bireylerin sorunlarıyla ilgili tespitleri ve talepleri hakkında sunumu

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU BAŞKANI AHMET DÖNMEZ - Sayın Bakanım, Kıymeti Komisyon üyeleri, değerli katılımcılar; hepinizi saygı, sevgi ve hürmetle biz de selamlıyoruz.

Şimdi, Hacı Başkanım biraz önce bilgilendirme yaptı, bu konuyla ilgili bir kısa video sunumumuz olacak MEMUR-SEN'in çalışmalarıyla ilgili, mümkünse şimdi izletebiliyor muyuz, yoksa, konuşmanın sonunda mı?

(Video gösterimi yapıldı)

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU BAŞKANI AHMET DÖNMEZ - Sayın Bakanım, şimdi, biz, Engelliler Komisyonu olarak göreve geldiğimizde, görev tebliğ edildikten sonra, önce içimiz, sonra işimiz, sonra dışımız... Çünkü içimizde engelleri kaldırmadan gelip burada cümle kurmamız da şık olmazdı. Hem engelli çalışanları açısından MEMUR-SEN Genel Merkezinde engelli çalışanları noktasında engelli çalışanımız hem engelliler nasıl karşılanmalı, nasıl ağırlanmalı ve nasıl uğurlanmaları noktasında işaret dili kurslarımız ve iletişimde engellilik... Çünkü girdiğimiz her kurumda engelliler acınası varlıklar olarak görünüyor. Bürokraside en çok yaşadığımız sorun aslında, fiziksel internet sitesi erişilebilirliğinden daha ziyade, muhatabın engellileri aşağılayıcı ya da ses tonuyla ona acıdığını hissettirmesi ve temel olarak iletişimin engel olduğu noktasında bir defa engelli iletişiminin, erişilebilirliğinin oradan olması, oradan başlaması ve aramızdaki iletişim sorunundan kaynaklı olduğunu ifade etmek isteriz. En az bürokrasideki yük ya da kanunlardaki yönetmeliklerdeki düzenleme kadar, devletin engelliye karşılaması, ağırlaması ve uğurlaması noktasında hitap şekilleri çok önemli. Milyon dolarlık yatırımlar da yapılsa kapıda karşılayan bir danışmanın engelliye davranış şekli o binayla ilgili ya da o kurumla ilgili moralini bozup o diğer yapılan yardımları da ötekileştirmiş oluyor.

Biraz önce, milletvekilimiz bir soru sordu engelli aidatlarıyla ilgili; ben, bir bireyim, özgür bireyim, kör bir bireyim ve benim aidatımı sendika almadığı takdirde özgür konuşma hakkımı da elimden alır. Onun için, benim aidatımı da ödemem lazım, net bir şekilde sözümü de cümlemi de sendika yönetim kurullarında ifade etmem lazım. Şayet, bir aidat verilmeyecekse bizim üzerimizden, devlet engellilerin sendika aidatını, kesintisi kadar da engelliye yansıtmalı diye düşünüyorum. Sendikalardaki bizim mücadele alanımızı zayıflatır ve "Zaten aidat da ödemiyorsunuz, bir de başkanlığa aday oluyorsunuz." cümleleriyle toplumda karşılaşılabılırız.

ALİ KARAÖBA (Uşak) - O zaman, bu taleplerin hepsi boşa çıkıyor.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Bence, bu yaklaşım bir daha bir gözden geçerseniz iyi olur Başkanım.

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU BAŞKANI AHMET DÖNMEZ - Ben kör biri olarak söylüyorum.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Yine bir... Yani sendikaya da biraz... Yani sendikamız da belki konuda sizi rahatlatacak şeyler söyler...

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU BAŞKANI AHMET DÖNMEZ - Sendika... O anlamda söylemiyorum.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Buyurun.

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU BAŞKANI AHMET DÖNMEZ - Engellilerin sürekli....

ALİ KARAÖBA (Uşak) - Bir şey söyleyebilir miyim?

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Başkanım, pardon, üyelerimizden...

ALİ KARAÖBA (Uşak) - Bu söylediğinin altına imza atıyorum ve kesinlikle yüzde 100 katılıyorum ama bunu söylüyorsanız o zaman buraya yazdığınız taleplerin, engellilere ÖTV muafiyetinden tutun da emekli olduktan sonra yüzde 10 fazla para ödenmesine kadar, hiçbirini talep etmemeniz lazım.

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU BAŞKANI AHMET DÖNMEZ - Aynı şey değil.

ALİ KARAÖBA (Uşak) - Acınacak varlık olarak görmememiz gerekiyor.

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU BAŞKANI AHMET DÖNMEZ - Ben acınacak varlık olarak değil...

ALİ KARAÖBA (Uşak) - Ben şöyle bakıyorum: Yani sendikada genel başkanlığa aday olmak için aidat ödeme olarak bakıyorsanız zaten baştan yanlış yapıyorsunuz.

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU BAŞKANI AHMET DÖNMEZ - Hayır, hayır.

ALİ KARAÖBA (Uşak) - Mücadele her yerdedir.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Yanlış ifade etti herhalde.

ALİ KARAÖBA (Uşak) - Yani ben kendi içinde çelişkilerin hepsine karşıyım. Bu çelişki, ifade farklılığı. Yani sizin burada, merkezî yönetimden ya da bu Komisyondan talepleriniz varsa kendi üyenizin de sizden talepleri olabileceğini düşünmeniz gerekir.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Ama diğer talepler, ikisi arasında da fark var; onlar devletten beklentiler, diğeri sendika için.

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU BAŞKANI AHMET DÖNMEZ - Onu anlatayım, şu anda, sendikamızda, 11 sendikamızın üye takip programı, üye takiplerindeki engellilerin işlenmesi ve engelli sütununun açılmasıyla ilgili yaklaşık iki yıl mücadelemiz, Çalışma Genel Müdürlüğümüzle çalışmalarımız sonucunda, dün ifade ettiğimizde bugün Engelli Komisyonuna gideceğimizi "O noktada net cümle kurun, o sorun çözüldü Vedat Işıkhani Bakanımızla görüşmelerimizde..." Şu anda, biz sistemimize yaklaşık 30 bine yakın engelli işledik, üye takip programlarımızla görme engelli üyelerimiz, genel merkezden tek mesajla tüm Türkiye'deki engellilerimize sendikanın yayınları ulaşılabilir olarak görevde yükselme kitapları...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - MEMUR-SEN'in toplam üye sayısı kaç şu anda?

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU BAŞKANI AHMET DÖNMEZ - 1 milyon 78 bin.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - "30 bin" diyorsunuz.

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU BAŞKANI AHMET DÖNMEZ - Engelli, şu anda sisteme dahil ettiğimiz, üye formuyla beraber netleştiğinde 50 bin sayısı... 70-80 bin kişi toplam kamuda çalışan engelli; 80 bin 760 sendikalara üye olabilecek şekilde engelli sayısı, bizim sendikamıza şu anda işlediğimiz 30 bin.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Tamamdır.

Teşekkürler.

Bir soru daha var.

Komisyon üyemiz Yücel Bey, buyurun.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) - Yani sorun, tabii, engelli tanımı da içeriyor aslında ama gelen taleplerden, MEMUR-SEN'den gelen taleplerden bir tanesi hac için de bir kota falan istiyor ya, şöyle bir baktım: "Hac kimlere farzdır?" diye. "Akıl sahibi olmak, sonra sağlıklı olmak." diyor. Evet, şimdi, sağlıktan ne anlıyoruz, ne kadarlık sağlık? Yani sorun yine engelli tanımında ama o istediğiniz şeyler, talepleriniz bence çok düşünülmüş, üzerinde kafa yorulmuş talepler değil. Yani aynı sorun bu aidat meselesinde de...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Şimdi, şöyle: O hac konusunun geçmişi var yani. Toplu iş sözleşmesinde izinler konusu düzenlendiği için onun içerisinde değerlendirme açısından. Sendikayla bir...

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) - Kuşkusuz şey: Doğuştan, sonradan herhangi bir bedensel, zihinsel, ruhsal... Zaten zihinsel engellilerin hac yapması farz değil.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Ama o anlamda söylemiyor Başkanım, genel, farklı engel grupları var biliyorsunuz.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) - Her şeyi istiyoruz ama "Aidatı normal karşılayın." diyoruz.

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU BAŞKANI AHMET DÖNMEZ - Şimdi, o şekilde değil Sayın Vekilim. Şimdi, burada engellilik hastalık yani engelli; kör, topal, sağır engelli diyebiliriz çünkü bunların gözünün açılması, topalın yürütmesi ve sağırın duyması gibi bir sorun değil, bunlar engellidir. "Sağlık, hastalık ve engelli" kavramı Türkiye'de zaten şu anda karışmış durumda. Hastaların ve hasta haklarının ayrı değerlendirilmesi, engelli haklarıyla engelliliğin farklı değerlendirilmesi gerekiyor. Doğumdan ölüme eğitim, sağlık ve sosyal alanda engelliler noktası zaten şu anda başlı başına bir sorun. Bu noktada, kamuda çalışan engellilerin...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Talepte bir sıkıntı yok yani.

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU BAŞKANI AHMET DÖNMEZ - Talep noktasında kamuda çalışıyor bu adam, birey özgür ve hac noktasında; bir kişiye on beş yılda hac çıkıyor, yazılıyorsunuz hac çıkmıyor, engellilerle ilgili talebimiz o noktada, hac noktasında da engellilere kota koyulması. Oradaki para kısmı, ben şahsım için söylüyorum, bu göreve de yeni başlamış biri olarak söylüyorum Engelli Komisyonuna, kamuda çalışan bir engellinin kamudaki çalışma oranlarının ya da sistemlerin, bilgisayarların kullandığı dokümanların, argümanların erişilebilir olduğu takdirde, tüm imkânlar sağlandığı takdirde bizim zaten ekstra bir paraya ihtiyacımız yok, devlet memuru maaşımızı alıyoruz, orasında değilim. İşin biraz daha engelli, sürekli, para yardımsever... Kamuda çalışan engelli biriminden Türkiye Sakatlar Konfederasyonu, dernekler, evet, yardıma muhtaç, daha çok yardım dernekleri ama kamuda çalışan 80.760 kişinin kamuda yaşadığı, müdürleriyle yaşadığı yönetmelik ve kanundan kaynaklı sıkıntıların gündeme getirildiğine dair yaklaşık 4.077 engelliyle Türkiye genelinde anketimizi ve çalışma raporumuzu, akademisyenlerle birlikte, masalarınıza dağıttık; 320 sayfadan oluşan kamuda çalışan engellilerin sorunları ve çözüm önerileri. Şimdi, engelsiz aile ve güçlü toplumla ilgili 2 Aralıkta Aile Bakanımızın katılımıyla ailedeki engelli sorunları, engelli çocuk... Şimdi, sadece işin yönetmelik yönü değil, alandaki sıkıntılarımız ve bir sürü konuda... Biraz önce arkadaşımız ifade etti "Her sağlam, bir engelli adaydır." sürekli karşımıza çıkan bir söz "Ölümden korkmayan sakat olmaktan da korkmaz." diye düşünüyorum sakat biri olarak. Şimdi, böyle değil iş, engelli birey olarak söylüyorum yani ölümden korkmayan sakat kalmaktan korkmaz ve bizim için bizzat asla; engelliye dinlemeden, engelli işin içerisinde olmadan, sorunlarını, kamuda yaşadığı sorunu çözülmeden... Çalışma Bakanlığımız İl İstihdam Kuruluna bizi davet etmedi, iki yıldır sadece üye takip programını oturtamadık, iki yıldır uğraşıyorum sadece üye formunda engelli sütunu olması için.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Ama şunu söyleyeceğim: MEMUR-SEN katılmıyor mu kamu istihdam kuruluna? Yani MEMUR-SEN'in katılan heyeti içerisinde aslında kadın, genç ve engelli komitelerine yer veriyor olması lazım. Çatı MEMUR-SEN değil mi?

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU BAŞKANI AHMET DÖNMEZ - Ulusal İstihdam Stratejisi'ndeki toplantıdan bahsediyorum.

Biraz önceki Çalışma Genel Müdür Yardımcımızın bahsettiği konuyla ilgili Ulusal İstihdam Stratejisi'yle ilgili ifade ediyorum. Birçok noktada engellilerin, özellikle sendikaların kamuda çalışan engelli sorunu gündeme geldiğinde daha çok işin içerisinde olması gerektiği ve engelli kamu çalışanlarının hizmetli kadrolarına sıkıştırılmadığı, sadece erişilebilirlik noktasında atama yönetmeliği 657'ye tabi değil günümüzde 94 yılında keller, körler, topallar öğretmen olamaz süresinden 2002 yılında şu anda görme engelli öğretmenimiz, hâkimimiz birçok noktaya geldik. Bununla ilgili 80.760 kişinin de kurumlarında yaşadığı sıkıntıların, engellilerin dinlenerek çözüme kavuşturulması ya da sürekli, ekstra para ya da yardıma muhtaç varlıklardan daha ziyade, kamuda çalışan bir birey, toplumla bütünleşmek isteyen birey, üretmek isteyen birey statüsünde kör birinin bilgisayarının erişilebilir olması, kurumların sitelerinin erişilebilir olması, EBYS gibi yazılımlarının erişilebilir olması noktasından bahsetmemiz gerekirken ya da burada daha teknik, yönetmelikteki konular itibarıyla -kamuda çalışan engellilerin erişilebilirliğindeki standartları belki evet, devlet eksik noktalarını gidermeli, engelli olduğu için ekstra para vermeli ya da kamuda çalışan engelliye paragözden daha ziyade- buradaki talepleriyle değerlendirilmesi ya da engellinin kamudaki sıkıntılarıyla getirilmesi gerekiyor. Bununla ilgili Komisyonumuzun da bizim için "bizzat asla" dediği gibi tüm erişilebilirlik standartlarının oluşması... İletişimle ilgili 112 uygulamasına müdahil olduk, İller İdaresi Genel Müdürlüğümüzle şu anda tüm erişilebilirliği MEMUR-SEN olarak üstleniyoruz. Burada da birçok noktada engellilere yönelik çalışan

tüm arkadaşlarımızın içerisinde Türkiye'deki en etkili arkadaşlar bu konuyla, engelliliğiyle ilgili başarılı olmuş ya da bir şeyler yapmak isteyen arkadaşlardan oluşan ve Türkiye'nin 81 ilinde teşkilatlanmış bir birim olarak kamuda çalışan engellilerin sesinin her noktasında ortak çalışmaya, paydaş olmaya varız diyor, Komisyonumuzu saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Teşekkür ediyorum.

Ben şöyle anladım: Çok heyecanlı bir komisyonumuz var; bu, mutluluk verici, sevindirici bir şey. Biz hep böyle bütüncül politikalarla bahsediyoruz. Engelli Komisyonumuz da MEMUR-SEN Engelliler Komisyonumuz da bütün bakanlıkların ya da ilgili kurumların yapmış oldukları toplantılara MEMUR-SEN içerisinde değil de MEMUR-SEN Engelli Komisyonu olarak davet edilmek istiyor ve politik olarak da bu şekilde çalışmalarını yansıtmak istiyor.

Peki, bu MEMUR-SEN içerisinde hani o "ana akımlaştırma" dediğimiz tüm politikalar; kadın politikaları, gençlik politikaları, engelli politikaları bir engel oluşturmaz mı? Mesela, yönetim kademelerinde engelli MEMUR-SEN'in kendi yönetim kurulu, sendikaların yönetim kurulları, şube yönetim kurulları... "Komitelerimiz böyle ayrı bir şey değil de birlikte hareket etme konusunda, ana akımlaştırma, bütüncül politika konusunda gayret etse daha etkili bir mekanizma olmaz mı?" diye siz sunum yaparken düşündüm, şu anda da bu sesli olarak ifade ediyorum.

Bir de Ahmet Başkanım, çok etkilendim, tebrik ediyorum, kutluyorum, geçmiş dönemde Başkanımız da çok gayretli, güzel bir başlangıç yaptı, bugünlere getirdi. İnşallah, sizinle birlikte bu çalışmaların daha da ileri, uluslararası boyuta da taşınacağını hissettim örnek çalışmalarla.

Kadın komite yürütme üyelerinizi koydunuz, kaç engelli kadın kamu çalışanımız var acaba orada, oran nedir? Engelli Komisyonumuzdaki kadın sayısını da doğrusu merak ettim. Sizin komisyonunuzda yürütme kurulunuzun sanki isimlerini gördüm slaytlarda, kadın yok mesela gördüğüm kadarıyla, var mı?

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU BAŞKANI AHMET DÖNMEZ - 10 kadın var.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - 10, nerede göremedik?

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU BAŞKANI AHMET DÖNMEZ - Yürütme kurulu ve yönetim kurulu olarak, oluşturduğumuz yürütme kurulu olarak sendikal işleyiş... Yönetim kurulunu, engellilerle ilgili, işitme engelli arkadaşımız, görme engelli arkadaşımız her alanda sıkıntıyı yaşayan arkadaşlarımızdan oluşturduk.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Ama şöyle bir şeyimiz var: Biraz bu konuda da kadınlarımız maalesef ki... Yönetim kademesinde şu anda kadın göremedim ben, az önce Hacı Başkanım gördüğü için, 10'uncu sıradaki Başkan Yardımcımız kadın mı bilmiyorum ama o da erkek galiba. Birazcık, bence engelli... Evet o da erkek. Komisyon üyesi yürütme kurulu, başkanından 10'uncu üyesine kadar tamamı erkeklerden oluşuyor.

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU BAŞKANI AHMET DÖNMEZ - Yönetim kurulumuz 35 kişiden oluşuyor, yürütme kurulumuz 10 kişiden oluşuyor, 35 kişilik yönetim kurulu üyemizde 5 bayan arkadaşımız var.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Yürütmede yok ama.

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU BAŞKANI AHMET DÖNMEZ - Yürütmede şöyle: Tekerlekli sandalyede olan arkadaşlarımız var çalışma hayatının içerisinde...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Neyse, bunu bizim dikkatimizi çeken bir konu olarak notlarınıza alırsanız...

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU BAŞKANI AHMET DÖNMEZ - Aldık, kabul ettik Sayın Bakanım.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU -

Kadınların da kamu çalışanı engelli kadın kardeşlerimizin de inşallah yönetim ve yürütme kademelerinde, karar mekanizmalarında daha çok olduğunu görürüz.

Evet, söz almak isteyen var mı?

Buyurun.

MEMUR-SEN GENEL BAŞKAN YARDIMCISI HACI BAYRAM TONBUL - Sayın Bakanım, şu aiddat konusuna bir açıklık getirelim.

Birincisi, şimdi, bizim 4688 sayılı yasa üye sayımlarını aiddata bağlıyor. Yani siz aiddat ödüyorsanız üye sayılıyorsunuz bir de aiddata bir sınırlama getiriyor, diyor ki "Damga vergisine tabi gelirinizin binde 4'ünden aşağı olamaz, otuzda 1'inden de fazla olamaz." Yani bizim burada yönetim kurullarımızda almış olduğumuz, alacağımız kararda şu anda, biz MEMUR-SEN olarak binde 5 kesinti yapıyoruz bu özürölüler için ancak binde 4'e düşebilir yasa böyle durduğu müddetçe.

İkincisi, hac farızasıyla ilgili sayın vekilimiz dedi, tabii, biz bunun fıkıhı şeyine girmiyoruz. Üyelerin bize gelen taleplerini toplu sözleşme masasına yansıtıyoruz. Bir, kota uygulanmasın yani bir kota verilsin engelliler için. İkincisi, bazı engellilerimiz hacca tek başına gidemeyecekleri için refakatçisi olması lazım onun için de "Yüzde 50 indirimli olsun." diye üyelere gelen talepleri biz oraya yansıtmış durumdayız. Tabi ki sonuçta sendikalar, masaya oturduklarında işvereninden bir şeyler talep eder. Sonra kendi kendimize tabii ki buradaki çalışmalar da güzel oldu benim açımdan; neler yaparız veya eksiklerimiz ne, bunu da gittiğimizde değerlendirir, inşallah onları da halletmeye çalışırız.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Evet, nasıl yapalım? Çok soru var, son sunumu da alalım mı yoksa... Hadi devam edelim, böyle daha dinamik oldu.

Buyurun Başkanım.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Aslında en büyük problemimiz şu bence: Bir, demin Yücel Vekilimin söylediği gibi "engelli" tanımını yapmakta problemimiz var; ikincisi, engellileri sınıflandırmak konusunda sıkıntımız var. Mesela bedensel engelli, işitsel engelli, görme engelli, zihinsel engelli. Şimdi, bunlardan işitsel engelli ya da görme engelli bir kişinin hacca gitmesi farzdır ama zihinsel engelli bir insanın hacca gitmesi -hani, ben bu konuda yorum yapacak bir konumda değilim ama- çok uygun mudur, buna indirim yapmak gerekir mi?

Yine, aynı şekilde, hani kutucuklardan bahsediyoruz, kutucuğun oluşması, mesela yüzde kaç engelli olan, bunu belgeleyen kişi engelli sayılacak? Yüzde 25'in üzerinde mi, yüzde 40'ın üzerinde mi? Bu kutucuğu işaretleyeceksiniz ki...

Aidat konusunda da şunu söyleyeyim: Yani bu kadar çok çelişki oluyorsa bence bunu isteğe de bırakabiliriz. Engelli bir birey aidat ödemek istiyorsa ödesin, Başkanımın söylediği gibi "Ben Başkan olacağım, aidatımı ödemiyorum." demesinler ama engelli birey ödemek istemiyorsa da ödenmesin bunu da isteğe bırakabiliriz diye düşünüyorum. Üye sayılabilmesi için de oranı söyledim ben...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Başkanım, bence bir talep bu, müzakere masasında değerlendirilir, zaten "zihinsel engelli" vurgusu olmadı diye düşünüyorum, genel bir talep oldu. O yüzden, bence bunu talep olarak MEMUR-SEN müzakere masasına, oraya bırakalım isterseniz.

Teşekkür ediyoruz katkınız için.

Bir sunum daha olacak.

Buyurun.

ALİ KARAÖBA (Uşak) - Ben şimdi burada aidat alınsın, alınmasın noktasından bakmıyorum. Yani burada kanunda açıklık varsa tabii ki değiştirebilecek bir şansınız yok. Ahmet Bey'in söylediği noktalara da katılıyorum, olaya hâkimiyeti de güzel de kastettiğim şey şu: Başkanın da söylediği gibi, hak ararken, eşitlik derken örneğin yürütme kurulunda bir kadının olmaması gibi bir çelişki noktasından bahsediyorum. Yani sizin de bize yapmış olduğunuz taleplerde bugün mevcut sistem içerisinde doğruluğunu, yanlışlığını, zaten bu Komisyon öneride bulunmak için sizleri dinliyor, görmediğimiz noktaları analiz etmek için söylüyoruz ama ben de sizin çelişkinizi anlatmaya çalıştım. Yani siz hac da dâhil bu kadar talepte bulunurken üyelerinizin, engellilerin daha düşük aidat ödemesini de talep edebiliyorsunuz noktasında söylüyorum ya da kadın erkek eşitliğinden bahsedip yönetim kurulunda hiç kadının olmaması gibi -ya olur olmaz, seçilir seçilmez onu bilemem- bir durumu söylüyorum; burada bir kota ona da getirilebilir. Bunu taleplerin içine koymuyorsanız hak arayışı içerisinde bir çelişki yaşadığınızı düşünüyorum, bakış açım böyle; yoksa, aidat verir vermez, o kendi bireysel tercihidir, sizin sendikanıza inanmıştır, olmuştur. Aslında burada kritik nokta... Bakın, ne diyor? "Temizlik personeli olarak atıfta bulunan noktalara gitmesin." diyor Ahmet Bey. Doğru mu anladım Ahmet Bey yani engelliler sanki hep temizliğe verilmiş gibi.

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU BAŞKANI AHMET DÖNMEZ - Evet.

ALİ KARAÖBA (Uşak) - Bir yönetim kurulu "Beyaz yakalı insanlar neden olmasın?" diyor ama siz kendi beyaz yakalınızı yaratmamış oluyorsunuz kadın olarak -örnek diyorum- kastettiğim şey bu. Sendikalar kendi iç dinamiklerinde çok ciddi çelişkiler yaşamamalı çünkü biz çok sık eleştiriyoruz bazen -burada söz Meclisten dışarı diyerek konuşalım, tartışma ortamı olmasın- hani sarı sendika muhabbetine girmek için söylüyoruz. Hak arayışı her yeredir, kendi içinizde... İlk başladığı cümle çok doğruydum Ahmet Bey'in, içimizde, dışımızda... Önce kendi içimizi çözeceğiz ki dışarıda taleplerimiz daha taraftar olsun, karşılık bulsun diye yapılsın; bu Komisyonun da amacı bu.

Bakın, diğer komisyonlarda da çalışıyoruz. Burada gerçekten iktidarıyla, muhalefetiyle engelliler için bir yol açabilir miyiz, eksik gördüğümüz... İşte, mesela, o kutucuk için iki yıl uğraşmanız bence çok acı bir şey, gerçekten acı bir şey. Tamam, Sayın Hocamın söylediği gibi yüzde 25'i mi sayacağız, o ayrı bir şey, mevzuatla düzenlenebilir ama oraya o kutucuğu iki yılda koyamadıysanız bu bizim için bir sıkıntı. Meclis oturup bunu önerecek, bunları yapacak, sizin bize iletmeniz gerekenler de bunlar. Sayıya hâkim olmanız falan güzel, 80 bin küsur engelli vatandaşın kamuda çalışıyor olması güzel. Memur maaşı alırken niye aidatını ödemesin ki ödesin tabii, ben buna itiraz etmiyorum ama çelişkiyi vurgulamak için belirttim.

Sunumunuz için de teşekkür ediyorum.

Ahmet Bey'in de olaylara hâkimiyeti beni mutlu etti, onu söyleyeyim.

Tabii, sadece kendi bakış açınız içinde değil bütün sosyal duyarlılık konularında da eylemliliğe davet ediyoruz. Onu da geniş bir zamanda isterseniz çay içerken konuşabiliriz.

Teşekkür ediyorum.

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU BAŞKANI AHMET DÖNMEZ - Sayın Vekilim, benim seçilme gibi bir sorunum yok. Çankırı EĞİTİM-BİR-SEN Şube Başkanımı, aslında atanmış değil seçilmiş bir Başkanım ve görme engeline rağmen 1.600 öğretmenin seçtiği bir Başkanım.

ALİ KARAÖBA (Uşak) - Ben öyle bir şey demedim.

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU BAŞKANI AHMET DÖNMEZ - Hani mücadelemiz bu, yoksa hani komisyon ötekileniyor sendikanın kendi içerisinde... Sendika da engelli yönetim kurulu üyeleri, kadın yönetim kurulu üyeleri, toplumda çalışan anne, çalışan kadın ve engelliyle bütünleştiğinde yürütme kurulumuzda hakikaten benim çok önemseydiğim sosyolog ve psikolog... Engelli Komisyonu sadece kör topaldan ibaret, körler sağırılar birbirini ağırlardan çıksın şu iş; psikolog, sosyolog ve özel eğitim öğretmeni de yönetmeliğe koydurduk. Bu noktada da mücadelemiz aynı şekilde kendi içimizde de devam ediyor. Bu süreçte hakikaten genel başkan, genel başkan yardımcılarının desteği... Çünkü her gittiğimiz bakanlıkta tartışırken "Hani sizin internet siteniz ne oldu?" "Sizin işitme engelli çalışanınız var mı?" sorularının muhatabı olmak için bunları gerçekleştirmemiz gerekiyor ve şu anda 11 sitemizin hakikaten kendi içimizde... Şu anda engellilere tam vâkıf olduğumuz... Bir mesajla, örgütlü bir mücadelede ben 50 bin kişiye bir mesajla ulaşabilmeli ve onların derdini dinleyebilmeliyim.

Bu noktada, kadın-erkek ayrımı ya da kör-topal ayrımı... Kör olarak ben körsem, Ayhan Bey topal ve bu topallığın yanında Ayhan Bey'in sıkıntılarını benim anlatmam da şık değil çünkü körün sıkıntısı, iş yerindeki sıkıntısı bambaşka bir seviye, topalın sıkıntısı bambaşka bir seviye, hastalıkların sıkıntısı bambaşka seviye. Eğer burada Komisyon ya da yasa, engelli dinlenilecekse hastalık ile engellilik kavramı... Çünkü engelli raporu olan yüzde 40 şizofrenimiz öğretmen oluyor.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Başkanım, teşekkür ediyoruz.

Şimdi, yeni tartışmalara sebebiyet verecek konuşma içerisinde o kadar çok şey söylediniz ki. Şimdi, Engelli Komisyonu olarak sizi davet etmemiz tüm MEMUR-SEN üyesi kamu görevlisi engellilerimizin... Az önce dedik ya, bütüncül yaklaşım, toplulaştırarak bunları iletiyor olmanız... O beklentiyle Komisyon üyelerimiz soruyorlar.

Şimdi, MEMUR-SEN'in hakkını da teslim etmemiz gerekiyor. Şu anda Türkiye'nin en büyük kamu görevlileri sendikası olarak bütün kamu görevlilerimiz için hem toplu sözleşme masasında hem uygulamada örnek çalışmalar yapıyorlar. Şu an buraya geçtiğimiz hafta da geldi işçi sendika konfederasyonlarımız, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu da geldi, diğer konfederasyonları da dinleyeceğiz; birlikte hareket ederek bir öncülük de yapıyorlar. Az önce söyledim, inşallah bunları uluslararası platformda da örnek... Yani bu komitenin kurulması, komitenin başında seçilmiş bir başkanımızın görev alıyor olması önemli, gerçekten örnek olacak bir çalışma. Sendika bütün bina uygulamalarını da yapmış. Ben de burada eski Çalışma Bakanlığı şeyiyle tüm konfederasyonlarımıza da biraz destek çıkmış da olalım. Gayretli çalışmalar ama bazen usul esastan önce geliyor ya Başkanım, sunumdaki bazı ifadeler, ben de mesela... "Bürokraside acınası varlıklar olarak görülüyor." ifadesi doğrusu beni de rahatsız etti duyduğum zaman çünkü Türkiye artık çok aşama katetti, çok ciddi bir farkındalık oluşmuş durumda. Engelli kardeşlerimiz de kamuda şu anda her kademede gerçekten görev yapan, yönetim kademesinde görev yapan, potansiyelini çok güçlü şekilde sunacağı imkânlarla kavuşmuş kardeşlerimiz de var. Bunları da ifade etmemiz gerekiyor.

Hac konusunda da benim görüşüm 2017 yılında Toplu İş Sözleşmesi'nde hac izinlerini birlikte koymuştuk. Engellilerimiz, engelli çocuğu olan ailelerimizle alakalı da inşallah önümüzdeki müzakere dönemlerinde bu konularla ilgili de aşama katedilir diye ben de temennimi de dile getirmek istiyorum.

Aylin Hanım'a da sözü veriyorum.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Bir sunum daha olacaksa...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Bir sunum daha olacak, son, Birleşik Kamu...

AYLİN YAMAN (Ankara) - Tamam, ben ondan sonra sorayım, ben bitti zannettim sunumlar.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Tamam, o zaman Birleşik Kamu İşgörenleri Sendikamıza da sözü verelim.

Başkanım, üye sayıları, yine az önceki konulara da siz sorulan sorulardan da faydalanarak cevaplar eklerseniz...

Buyurun.

5.- BİRLEŞİK KAMU-İŞ Genel Başkan Yardımcısı Sadık Doğrul'un, kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan engelli personellerin yaşadıkları sıkıntılar, onların talepleri ve öneriler hakkında sunumu

BİRLEŞİK KAMU-İŞ GENEL BAŞKAN YARDIMCISI SADIK DOĞRUL - Sayın Başkanım, değerli vekiller, değerli katılımcılar; BİRLEŞİK KAMU-İŞ Konfederasyonu ve bağlı sendikalar adına hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Başta ülkemizde olduğu gibi sendikalarımızda da bazen -bazı sendikalarımız, hepsini katmayalım, konfederasyonlarımız için de geçerli- kervan yolda düzülür diye bir mantık var. Biz bunları gün geçtikçe öğreniyoruz. Aslında sendikal mücadeleler de kendini geliştiren tüzel varlıklardır yani bir şekilde etraftan öğrenerek, bir şeyler görerek.

Yalnız, Başkanım, burada da bir sitemde bulunmak istiyorum. Komisyon toplantımızın yazısı 13'ünde yazılmış, Konfederasyonumuza ayın 15'inde geldi, cumartesi günü ve bizim geç haberimiz oldu. Yani bu...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Başkanım, şöyle söyleyeceğim: Bu Komisyon, Meclisin belki de tarihinde bu kadar yoğun toplantı yapan bilmiyorum... Haftada üç gün yapıyoruz ve çok hızlı hareket ediyoruz.

BİRLEŞİK KAMU-İŞ GENEL BAŞKAN YARDIMCISI SADIK DOĞRUL - Yok, şöyle: Hani bunu şey yapmak anlamında söylemiyorum...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Geçen haftakilere bir gün önce gitmişti.

BİRLEŞİK KAMU-İŞ GENEL BAŞKAN YARDIMCISI SADIK DOĞRUL - Şimdi, şöyle: Biz Konfederasyon olarak ilk defa bir Komisyon toplantısına, 8.Dönem Toplu İş Sözleşmesi'nden sonra Çalışma Bakanlığındaki bir toplantımız ve Engelliler Komisyonumuzla ilgili ilk toplantımıza katılıyoruz, onun için bizim de acemiliğimiz olabilir.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Doğrudur, arkadaşlarımız not alsınlar, bu konuya dikkat edelim, daha erken iletme konusunda.

BİRLEŞİK KAMU-İŞ GENEL BAŞKAN YARDIMCISI SADIK DOĞRUL - Yani eleştiri anlamında, negatif eleştiri anlamında söylemedim bunu.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Bir de iptal oldu toplantımız geçen hafta, Meclis... Şehitlerimiz oldu. Yani biraz gündemle alakalı olarak da aksamalar olmuş olabilir, kusura bakmayın.

Buyurun.

BİRLEŞİK KAMU-İŞ GENEL BAŞKAN YARDIMCISI SADIK DOĞRUL - Estağfurullah.

BİRLEŞİK KAMU-İŞ Konfederasyonu olarak genel merkez yönetim kurulumuzda ve engelli komisyonumuzu yeni yeni oluşturduk ama bağlı sendikalarımızın büyük bir çoğunluğunda engelli komisyonumuz mevcut. Kadın komisyonlarımız var, biraz evvel de sorulduğu üzere. En az 11 sendikamızın 10 tanesinde genel merkez yönetim kurulu üyelerinde en az 2'ser, 3'er katılımcıyla birlikte kadın üyeler, genel merkez yöneticilerimiz var. Bu arada, Genel Başkanı bir kadın olan ve kadın genel başkan seçme alışkanlığında olan bir sendikanın da GENEL SAĞLIK-İŞ Sendikasının da üyesiyim. Kadın Genel Başkanımızın da sizlere selamı var, bunu da iletmiş olayım.

Şimdi, biz, 8. dönem toplu sözleşme sürecinde, bütün kamu çalışanları için zaten yaptığımız gibi, özlük ve mali haklarla, ekonomik haklarla ilgili taleplerimizi... Bir de burada tekrar anlatmaya gerek yok, Sayın Genel Başkan Yardımcılarımız zaten konuya fazlasıyla değindi. Biz çok hızlı bir şekilde, özellikle alanda kamu kurum ve kuruluşlarında engelli personelin -bizatihi diyalog kurarak- yaşadıkları sıkıntılar nelerdir, bize ne iletmek istedikleriyle ilgili taleplerini aldık. O anlamda kısa da bir rapor oluşturduk. Bu rapor aslında çoğaltılabilir, maddeleri çoğaltılabilir ama biz, bizatihi sosyal hizmet uzmanları ve sosyal çalışma uzmanları ve psikososyal destek uzmanları tarafından bizatihi engelli kamu çalışanlarıyla yapılan diyaloglar sonucunda elde ettiğimiz sonuçlarla buraya spesifik bir rapor sunmak istedik çünkü aynı mali ve özlük haklarını tekrarlamak bazen komisyonlarımızı da sıkabiliyor. Bu anlamda ben net bazı bilgiler vermek istiyorum, sıkarsam da özür diliyorum, kusura bakmayın.

Şimdi, kamu çalışan engellilerin karşılaştığı temel sorunlara baktığımız zaman makul düzenleme eksikliği olduğunu görüyoruz Sayın Komisyon üyeleri. Birçok kurumda çalışma ortamı fiziksel olarak uygun değil, bilgisayar yazılımları erişilebilir değil, görev tanımı engeline uygun biçimde düzenlenmemiş, engelli personele göre iş organizasyonunun yapılmadığını gördüğümüz kurumlarımız oldu. Ayrımcılık ön yargısı var kurumlarda genelde. Bazı kurumlarda engelli personel iş azaltıcı unsur olarak görülüyor. Yani orada -atıyorum- bir personel departmanında, insan kaynakları biriminde memur olarak görev yapabilecek arkadaşlarımızı "Gözden uzak bir yerde olsun." "Birine yardımcı olsun, al sen bu ağabeyine yardımcı ol." şeklinde iş azaltıcı unsurlar olarak görüldüğünü gördük, asli görevlerinin yaptırılmadığını gördük.

Denetim boşluklarını gördük. Engelli memur haklarını izleyen bir kamu kurumu yok, belki de oluşturulmaya çalışıldı ama net bir kurum yok. Erişilebilirlik denetimleri sınırlı, hak ihlallerinde başvuru mekanizmalarının zayıf olduğunu gördük. Yani bir hak mahrumiyetine uğrayan engelli arkadaşımızın bir yerlere ulaşmasında, kendi derdini anlatmasında sorunlar yaşayabildiğini tespit ettik.

Eğitilere erişimlerde sınırlılık, görevde yükselme sınavlarına uyum eksikliği, engelli memurun niteliklerine uygun kadrolara atanamaması gibi... Kurum içi koordinasyon eksikliğini tespit ettik. Engelli personelle insan kaynakları, yönetim, servis amirleri, çalışma arkadaşları arasında sistematik bir koordinasyon oluşturulamadığını veya bulunmadığını gördük.

Zorunlu kota sistemi nedeniyle işe alınan birçok engelli bireyin, gerçek üretim süreçlerinden uzak tutma anlayışıyla pasif pozisyonlarda -daha biraz evvel bahsettiğim gibi- iş azaltıcı unsur olarak değerlendirilip pasif pozisyonlarda çalıştırıldığını gördük. Bu da kurum içerisinde engelli çalışanlarla birlikte çalışma kültürünün bozulmasına neden olmaktadır.

Dünyada kamu çalışan engelli hakları... Bir sürü örnek modeller var Sayın Başkanım, değerli heyet, Komisyon üyeleri. İsveç'te baktık, inceledik; İsveç'te kamu sektöründe destekli istihdam modeli gördük. Engelli çalışanlara karşılık destekli istihdam modelinde, burada oraya bir iş koçu atanmış, engelli olan kamu çalışanına da bir iş koçu atanıyor ve bu iş koçu bu engelli kamu çalışanına görevi boyunca yardımcı oluyor ve yol gösteriyor.

Ayrıyeten Kanada'da kamu kurumlarında istihdam sosyal hizmet biriminin olduğunu gördük. Her kamu kurumunda sosyal hizmet uzmanları istihdam edilir ve engelli memurların çalışma koşullarını izler; destek programlarını yürüttüğünü gördük. Oysa bizde, özellikle sağlık kurum ve kuruluşlarında sosyal hizmet uzmanlarımız var, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nda sosyal hizmet uzmanlarımız var ama bu sosyal hizmet uzmanlarımızın etkisi, yetkisi ve görev alanı daha da fazla genişletilebilir özellikle kamuda istihdam edilen engelli personelle ilgili. Almanya'da kamu engelli hakları memur sistemi var bütün kurumlarda. Her kurumda engelli personel sorumlusu bulunur ve kurum yönetiminde söz hakkına sahiptir. Yani öyle ki kurumlarda bazı amirlerimizin despot olduğunu görebiliyoruz, engelli personelin hâlinde anlamıyor, anlamadığı için de derdini üst kuruma, üst amire anlatmıyor. Oysaki kamu engellileri hakları memur sistemi olmuş olsa belki bu sorunlar daha rahat aşılabilecek. Avustralya'da kapsayıcı kamu yönetimi modeli olduğunu gördük. Kamu kurumlarının her biri yıllık engelli çalışan strateji raporu yayınlamak zorundadır. Bakın, yayınlayabilir değil yayınlamak zorundadır ve bunları da kurumuna rapor olarak iletmek zorundadır.

Türkiye için bunların hepsi güçlü, uygulanabilir örneklerdir arkadaşlar. Yani Türkiye Cumhuriyeti kanunları, mevzuatları, yönetmelikleri; aslında oldukça net kanunlar, mevzuatlar var fakat bu kanunların ve mevzuatların uygulanmasıyla ilgili, yönetilmesiyle ilgili ciddi sorunlar görebiliyoruz. Yani kişilerin biraz daha inisiyatifine bırakılmış, kurum amirinin inisiyatifine bırakılmış durumda. Bu anlamda arkadaşlar, kamuda sosyal hizmet uzmanı istihdamı bizim için çok önemli, psikososyal destek uzmanı istihdamı oldukça önemli ve bu nedenle tüm bakanlıklarda, valiliklerde ve büyük belediyeler bünyesinde engelli çalışan destek biriminin mutlaka oluşturulması gerekiyor. Bu birimlerde sosyal hizmet uzmanı, iş psikoloğu ve iş güvenliği uzmanı birlikte çalışmalıdır ki engelli personelin sorunlarına en etkin şekilde çözüm bulabilsin. Sosyal hizmet uzmanının, işe uyum süreci, çalışma ortamının değerlendirilmesi, psikososyal destek, stres yönetimi, ayrımcılık, aile ve iş yeri arasındaki sosyal dengenin güçlendirilmesi açısından mutlaka istihdamının artırılması gerekiyor. Yani ben kendim Nevşehir Sağlık Müdürlüğünde çalışıyorum, bağlı Nevşehir Devlet Hastanesinde. 2.000-2.500 civarında kamu çalışanı var, nereden baksanız tahminlerimce 15-20 civarında engelli çalışanı vardır, 1 sosyal hizmet uzmanı var. O sosyal hizmet uzmanını da heyet raporlarına itiraz biriminde görevlendiriyoruz, esas işini yapamıyor. Onun için, sosyal hizmet uzmanlarının istihdamının artırılması çok önemlidir. Bu model İsveç, Kanada örnekleriyle tam uyumludur ve Türkiye Cumhuriyeti'mizin mevcut kanun, yönetmelik ve mevzuatlarına göre de rahatlıkla dizayn edilebilir.

Sayın Komisyon üyeleri, her kurumda engelli memurlar için görev uyarlaması, erişilebilirlik kontrolü, teknik donanım desteği, çalışma saati esnekliği standartlaştırılmalıdır. Bazı kurumlarda, bazı durumlarda, olağanüstü durumlarda bazı kurum amirleri engelli personele tüm gün boyunca idari izin verirken bazı kurumlarda engelli personelin tam zamanlı mesai yaptığını görebiliyoruz. Kurumlar arası bir tutarsızlık var, uygulama tutarsızlığı var, bunların düzenlenmesi gerekiyor.

Ulusal engelli kamu personeli izleme kurulunun mutlaka kurulması gerekir. Evet, engelliler komisyonumuz burada bu işlevi kısmen de yerine getirir ama her bakanlığımıza bağlı kamu kurum ve kuruluşlarında, illerde bunu kontrol edecek mutlaka bir kurulun oluşturulması gerekiyor.

Kamu sendikaları olarak bizim üzerimize mutlaka bir rol düşüyor. Engelliler komisyonu ile birlikte çalışarak, sayın vekillerimin de söylediği gibi, engellilere daha mantıklı, daha insan onuruna yaraşır şekilde yaklaşmak gerekiyor. Üye aidatlarında... Tabii, biz bunu kafamıza göre belirleyemiyoruz, tüzük kurultaylarıyla delegenin bunu belirlemesi gerekiyor; yüzde kaç, binde kaç üyelik aidatı alınacak ama ben buradan Konfederasyonum ve bağlı sendikalar adına söz veriyorum. Engelli kotası ve... Aslında engelli kotası, kadın kotası da çok hoş bir söz değil. Sen kadına diyorsun ki: "İşte, buraya bu kadar kadın aday olabilir." Bence üye olabilecek bütün engelliler genel merkez yönetimlerine, şube yönetimlerine aday olmalı, delege bunu belirlemeli; kadınlar için de aynı şey geçerli.

Engelli memurlar haritalandırması ve kariyer yönetimi yapılması... Eğitilere zor ulaşırlar, kamu içi yöneticilik sınavlarında ulaşmada zorluklar yaşıyorlar, eğitim ve terfi süreçlerinde oldukça sıkıntı yaşadıklarını dile getirdiler engelli kamu personeli.

Sonuç ve genel değerlendirme olarak söyleyecek olursak uygulama ile mevzuat arasındaki farkı kapatmak için sosyal hizmet uzmanlarının kamu kurumlarında aktif görev alması gerekiyor. Makul düzenleme mekanizmalarının standart hâle getirilmesi,

kurumsal denetimin güçlendirilmesi, sendikaların bu alanda sorumluluk üstlenmesi, uluslararası iyi örneklerin alınarak uyarlanması ve uygulanması gerekiyor; İsveç, Kanada, Almanya modelinde olduğu gibi.

Aslında bütün kanunlarımız, mevzuatlarımız ve yönetmeliklerimiz de bunların uygulanabilirliğini ortaya koyuyor fakat burada, kamu kurum ve kuruluşlarında kişilerin inisiyatifinde dönen veya yönetilen bir süreç olabiliyor, bunun standartlaşması gerekiyor.

Ben Komisyona çok teşekkür ediyorum. Kısa bir süremiz vardı hazırlanma anlamında; bizatihi engelli çalışanlarımızla, üyelerimizle konuşarak bu raporu hazırladık, Komisyona umarım katkısı olur.

Ben çok teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Sağ olun, siz de farklı bir perspektiften sunum yaptınız, hepsi birbirini tamamlamış oldu aslında sunumların.

V.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) Görüşmeler

1.- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, TÜRKİYE KAMU-SEN, MEMUR-SEN ve BİRLEŞİK KAMU-İŞ temsilcilerinin yaptıkları sunumlara ilişkin görüşme

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Şimdi, Komisyona gelen konuklarımızdan başka bir şey eklemek isteyen var mı? Yoksa Komisyon üyelerimize geçiyorum.

Aylin Hanım'a sözü veriyorum.

Buyurun.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Sayın Bakanım, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben önce Çalışma Bakanlığının yetkilileriyle görüşmek istiyorum, onlarla ilgili konularımı değerlendirmek istiyorum. Şimdi, sunumunuzun başında engellilerin haklarına ilişkin uluslararası sözleşmelerden bahsettiniz, son derece güzel. Gerçekten bu konu çok önemli bir konu. Burada Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, engellilerin haklarını insan hakları perspektifinden ve insan onuruna yaraşır bir çalışma ortamından da bahseden bir uluslararası sözleşmenin de tarafı aynı zamanda Türkiye. Şimdi, bu şekilde bakacak olduğumuzda en son 2008 öncesi sigortalıların emeklilik haklarıyla ilgili ciddi bir hak mağduriyeti yaşandı. Siz çalışma tarafındasınız, biliyorum, emeklilik tarafında değilsiniz ama bu, çalışan ve emeklilik hakkıyla ilgili tarihi eline almış kişiler üzerinde çok ciddi bir motivasyon kaybına neden oldu. 2008 öncesi sigortalılar vergi indirimi üzerinden emeklilik hakkını alırken bir anda, bu yılın başında değiştirilen kanunla, yeni kanunla çalışma gücü kaybı üzerinden emekliliğe döndürüldüler, tıpkı 2008 sonrasındaki sigortalılar gibi fakat bu durum, bu sigortalıların çalışma hayatında çok büyük bir iş gücü kaybına, motivasyon düşüklüğüne, çaresizliğe ve gerçekten büyük bir moral bozukluğuna neden oldu. Ben sayısız mesaj alıyorum bu konuda. Acaba bu konuda ne düşünüyorsunuz? Biz Birleşmiş Milletler insan hakları perspektifinden bir sözleşmenin de tarafı olduğumuzdan -kaldı ki Anayasa'nın belli maddelerine de aykırı bu tutum- bununla ilgili ne düşünüyorsunuz? Birincisi onu soracağım. Aynı soruyu sendika yöneticilerine de sormak istiyorum: Bu konuda sizin bir yaklaşımınız var mı? Bu hak kayıplarıyla ilgili sizin tarafınıza gelen, özellikle bildiğiniz, daha sendikal örgütlenme açısından bu konuya nasıl yaklaşıyorsunuz? Bir de onu sormak istiyorum.

İkincisi, 2008 sonrası sigortalı olanlar için onlar zaten çalışma gücü kaybı üzerinden emekli oluyorlardı. Onlar da emekli olduktan sonra bir grubu emekli maaşını almaya devam ederek çalışmalarına devam ederken bir grubun emekli aylıklarında kesintiler oluyor ama burada bir kargaşa var. Tam olarak bunun nedenini anlayabilmiş değiliz. Ben çok sayıda yetkiliye de sordum. Farklı, 2008 sonrası sigortalıda, çalışanda emekli aylığı devam ederken bazılarında kesintilere neden oluyor, acaba bu konuda da bir fikriniz var mı? Çünkü bu da ciddi bir hak mağduriyeti.

İkinci sorum kotalarla ilgili. Çok güzel bir tablo vermişsiniz. Kamuda şu anda engelli kontenjanı doluluk oranını yüzde 88,40 olarak vermişsiniz. Kontenjan fazlasıyla birlikte doluluk oranına baktığınızda yüzde 115 oluyor yani doygunluğu geçmiş kontenjan fazlasıyla. Peki, bu kotalarda değişikliğe gidilmesi düşünülüyor mu acaba? Yani dünyada farklı kota uygulamaları var; işte, mesela, Almanya'da, Hollanda'da yüzde 6'lara, 7'lere çıkan kota uygulamaları var. Malum, engelli oranımız da giderek artıyor, her ne kadar sayıları bilmiyor isek de... Acaba bu kotalar... Çünkü "Böyle geldi, böyle gidecek." diye bir kural da yok. Bunu değerlendirmeye alıyor musunuz acaba? Kotalarda bir değişiklik planlanıyor mu?

Son sorum da Sayıştayın 2024 raporunda bu sosyal yardımlaşma vakıfları üzerinden "çalışabilir" olarak nitelendirilen kişiler İŞKUR'a yönlendiriliyor, biliyorsunuzdur; İŞKUR'a yönlendirildikten sonra da kayıt altına alınıyor ve İŞKUR üzerinden de Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu'nun bir gereği olarak işe yerleştirme yapılıyor. Aile Bakanlığının 2024 Sayıştay raporundan şöyle bir şey okuyacağım: Sosyal Yardımlaşma Vakfı İŞKUR'a çalışabilir olarak 607 bin kişi göndermiş. Bunun sadece yüzde 22'si, 137 bini İŞKUR'a kaydedilmiş, dernekten gönderilenin sadece yüzde 22'si kaydedilmiş, ki o da 137 bin kişiye denk geliyor. Bu 137 bin kişinin de sadece 19 bini İŞKUR üzerinden bir işe yerleştirilmiş. Genel olarak baktığınız zaman, her çalışma çağındaki 5 engelliden 1'i ancak çalışabiliyor. Bunun türlü türlü nedenleri var; işte, üniversiteyi bitirememek de bunun en temel nedenlerinden biri. İŞKUR'a yönelik bir denetim modeliniz var mı acaba? Ne kadar geliyor, ne kadar yerleştiriliyor? Bir hesap verme, bir denetim mekanizması... Bu, 2024 yılında Sayıştay raporuna yansımış. Bununla ilgili İŞKUR acaba ne yapmayı düşünüyor?

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Teşekkür ediyorum.

Denetim konusunda ben de bu toplu iş sözleşmelerinin iş yerlerinde uygulanıp uygulanmaması hükümlerinin engellilerle alakalı, onunla ilgili Çalışma Genel Müdürlüğü'nün bir şey var mı diye sormak istiyorum.

Evet, Yücel Bey buyurun, size veriyorum.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) - Sıklıkla söyleniyor, "Aslında çok güzel ve doğru bir yasa ve mevzuatımız var ama yürütme ve uygulamada sorun var." demek yönetimle ilgili bir sorun var demektir ki bunu kabul etmiyorum. Zira hayat, yasaları ve kanunları aşar. Bu, aklıma, Lewis Carroll'un Alice Harikalar Diyarında'ki kurbağa kralın sözlerini getirdi: "Kavramlar geçicidir Alice,

kalıcı olan kurbağalardır." Bizler hayatı organize etmek ve insanı yönlendirmek üzere devletler kurarız. Sıklıkla söylenen bu sözü ve serzenişi yeniden düzenleme isteği olarak düşünmek istiyor, bunun altını çiziyor ve başından beri yüksek özveriyle devam eden Komisyonumuzun da bu amaçla kurulduğunu söyleyerek bu söylemi zinhar değiştirmek istiyorum. Yani "Aslında çok güzel yasamız var ama yönetilmiyoruz." Hayır, iyi de yönetiliyoruz, o yüzden buradayız.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Buyurun.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Ben sunum için teşekkür ediyorum.

Benim de aslında hep böyle kafamda olan ve sormak istediğim bir soru var, Çalışma Bakanlığımız bürokratlarına bunu sormak istiyorum: Sunumda da söylediniz, hepimiz de çok iyi biliyoruz, özellikle 50'den fazla çalışanı olan özel sektörde yüzde 3, kamuda da yüzde 4'lük bir kotamız var bizim. Şimdi, ben bu kotanın nasıl ayarlandığını çok merak ediyorum. Yani bu kotada engellilik birimleri sınıflandırılıyor mu? Mesela bir iş yerinde 50'den fazla çalışanı var, yüzde 3'ü de engelli. Bu engelliler hangi engelliler? Görme engelliler mi, işitme engelliler mi, bedensel engellileri mi, zihinsel engelliler mi? Bunlardan özel sektör kendi işine uygun birilerini almak isteyecek. Hiçbir zaman... Zihinsel engelli birisi herhâlde özel sektörde çok zor işe girecektir. Bir de ikinci soru bununla ilgili. Bunlar gerçekten aktif olarak çalışıyor mı yoksa kâğıt üzerinde "engelli çalışıyor" diye kayıtları mı var? Bunları kim denetliyor, bu denetleme kime ait? Bunun dışında, yine mesela çalışılan yerde gerçekten buna uygun bir düzenek var mı? Mesela, işte, görme engelli birisi gidip bir yerde çalışacak. Görme engelli için, bu iş sağlığı ve güvenliği açısından bu kurum ya da bu özel şirket denetleniyor mu, gerçekten uygun bir ortam var mı?

Bir diğer sorum da şu olacak: Mesela, istihdam öncesi engelli bireyler çalışacağı işle ilgili bir eğitim alıyor mu? Bunları kim kontrol ediyor veya bunlar kontrol ediliyor mu?

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Teşekkürler.

Başka soru yok.

Buyurun, size söz veriyorum.

Çalışma Genel Müdürlüğümüzden başlayayım isterseniz.

Biraz aslında herhâlde İŞKUR odaklı sorular oldu ama...

Tuncay Bey Buyurun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ OĞUZ TUNCAY - Sayın Bakanım, tabii ki Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı olarak, Sosyal Güvenlik Kurumu, İŞKUR gibi ilgili kuruluşlarımız da var. Şimdi, sorulan soruların bir kısmı oraya yöneltilmesi gereken sorular ama biz zaten kendimiz de bazı ödevleri buradan götüreceğiz ve bununla birlikte Sosyal Güvenlik Kurumuna da İŞKUR'a da bu soruları iletip eğer siz de uygun görürseniz yazılı olarak size iletmek isteriz çünkü yanıltıcı cevap vermek herhâlde çok uygun olmayacaktır.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Genel Müdür Yardımcımızın ekleyeceği bir şey var mı bu konularla alakalı?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ OĞUZ TUNCAY - Sayın Bakanım, bir müsaade ederseniz Alo 170'le ilgili... Onu da görüştük arkadaşlarla da...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Ben var diye biliyordum ama...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ OĞUZ TUNCAY - Evet, şimdi o güncelleme yapılmış, bir dönem kullanılmıyordu, bir girişim vardı ama biz de tabii ki düzenli takip etmediğimiz için Sosyal Güvenlik Kurumumuzdan o bilgiyi aldık, var yani hem işitme engellilere hem de görme engellilere yönelik hizmet sunuluyor. Yani Alo 170 o anlamda hizmeti görüyor.

Bir diğer husus, yine, sizin de çok iyi bildiğiniz üzere, Sayın Bakanım, ben 3 dönem yurt dışında görev yaptım, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Ataşesi Almanya'da görev yaptım, çocukluğum da orada geçti. Yani "Çalışma Genel Müdürü" sıfatına da henüz çok alışmadığım için bunu müsaadenizle söylemek istiyorum.

Yani az önce buradaki sunumlardan benim anladığım şey, biraz pozitif ayrımcılık bekliyoruz ama kapsayıcılık hedefine gidiyoruz. Şimdi, oradaki yani yurt dışında bizim Türk vatandaşlarının da karşılaştığı sorunlar genelde bu oluyor. Biz orada yaşarken de topluma entegrasyon yani bir kapsayıcılığın, bir bütünün bir parçası olarak, uyumlu bir parçası olarak aslında hareket etmemiz gerekirken "Bize şu imkânı da sağlar mısınız?" gibi bazı şeylere girilebiliyor, o da hedef saptırıyor gibi geliyor. Yani Komisyonumuzda sayın milletvekillerimizin bu bakımdan soruları çok yerinde oldu.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Tabii, Anayasa'dan bu gücü alıyor çünkü Anayasa'da pozitif ayrımcılık ilkesi var biliyorsunuz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ OĞUZ TUNCAY - Yani buna izin veriliyor tabii ki ama yapma zorunluluğu anlamında...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Bu bir hak, evet, bunu söylemeleri bir hak, o yüzden bu dediğinizi biraz kabul edemeyeceğim.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ OĞUZ TUNCAY - Yok, oraya yöneltsek diyorum, bu kapsayıcılık anlamında bu Komisyonun da ismi... Kota uygulamasında mesela bu kapsayıcılığı sağlayan bir şey aslında. En alt sınır verilmiş, yüzde 3 olacağına yüzde 20 de olabilir, bu sorun değil ama işverenin bunu kabul etmesi gerekiyor. Biraz da toplumsal bir sorun yani onu demek istedim sadece, onu ekleyeyim dedim.

Suat Bey'in bazı eklemeleri olacak Sayın Bakanım.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Başta "kota" demediğiniz için biz genel söylüyorsunuz diye algıladık, kota konusu ayrı bir tartışma konusu. Ben genel engellilik konusuyla alakalı algıladım.

Buyurun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI SUAT DEDE - Kota sistemine ilişkin aslında bir soru vardı. Kota sistemini revize etmeye yönelik, aslında gözden geçirmeye yönelik Ulusal İstihdam Stratejisi'nde

koyduğumuz bir hedef var, buna yönelik aslında çalışmalar da başladı. Ulusal İstihdam Stratejisi'ni şubat ayında yayınladık ama şubattan hazirana kadar geçen zaman zarfı içerisinde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı artı İŞKUR'la bir toplantı yapıldı; yine, farklı toplantılarda, sosyal taraflarla, işveren sendikalarıyla da bir araya gelindi. O noktada da aslında alternatif modeller üzerinde çalışılıyor. Bizim aslında engelli istihdamını artırmaya yönelik olarak Ulusal İstihdam Stratejisi'nde belirlediğimiz üç eylemden biri de buydu yani buna yönelik çalışmalarımız devam ediyor.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Yani rakam olarak da bir çalışma var mı yoksa başka teşvik mi bu düzenlemeler?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI SUAT DEDE - Yani şöyle: Rakamın gözden geçirilmesi var, özellikle tehlikeli işler açısından gözden geçirilmesi söz konusu. Kapsama ilişkin yine benzer şekilde değerlendirmeler yapılıyor. Yani bunların hepsi aslında paydaşların görüşü alınarak yapılıyor. Şu an net bir şekilde "Böyle olacak, kota oranı artacak veya düşecek." diyemem ama farklı tarafların farklı önerileri var...

AYLİN YAMAN (Ankara) - Düşme konusu henüz gündeme gelmez diye düşünüyorum.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI SUAT DEDE - Yok, şöyle: Aslında tam düşme değil, tehlikeli işler açısından ona düşmeden ziyade farklı alternatiflerin geliştirilmesi, önlenmesi ve aslında istihdamı teşvik edecek, engellilerin istihdamını teşvik edecek farklı modellerin geliştirilmesi çünkü işveren tarafının da farklı önerileri var. Aslında bakıldığında bu sosyal uzlaşıyla üzerinde hemfikir olunabilecek bir model oluşturulabilir.

Biz, tabii, bir yandan da Avrupa Birliği ülkelerindeki örneklerle de bakıyoruz, oradaki uygulamalar nasıl diye. Aslında orada da yeknesak bir uygulama yok, oran olarak da net bir oran yok artı kotaya uyulmaması durumunda da ne yapılacağına ilişkin olarak yine yeknesak bir uygulama yok, farklı modeller var. Biz de aslında ülkemizin gerçekliğiyle uyumlu bir şekilde, sosyal taraflarla iş birliği içerisinde bunu netleştirmeye çalışacağız.

Bir diğer konu, aslında sosyal yardımlar konusu. Sorduğunuz soru daha çok İŞKUR'u ilgilendiren bir boyutu ama Ulusal İstihdam Stratejisi perspektifinden bakacak olursak ana eksenlerden biri aslında sosyal koruma-istihdam ilişkisinin güçlendirilmesi. Engelli bireylerin istihdamını artırmak açısından da bu sistemin gözden geçirilmesi gerekiyor. Diğer aslında uluslararası iş gücü kapsamında olanların da istihdamını artırmak için gözden geçirilmesi gerekiyor. Bir de aslında "ev genci" dediğimiz ne eğitimde ne istihdamda olan gençlerin de yine bu çerçevede onlar açısından da bu sistemin gözden geçirilmesi gerekiyor. Bizim aslında ulusal istihdam stratejisinde de bu alanda birçok tedbir maddemiz var.

Bir diğer konuyu da aslında söylemek isterim: Ulusal İstihdam Stratejisi'ni hazırlarken sosyal tarafların bütününün katılımıyla yaptığımızı söylemiştik. Burada "Biz dâhil olmadık." gibi bir değerlendirme oldu ama ben tekrar arkadaşlarımdan yazıyı isteyip baktığımda, burada tüm paydaşlarımızı aslında konfederasyonlarımızı da hem toplantıya davet etmişiz hem de eksenler ve eylemler üzerinde de görüşlerini almışız. Aslında biz Ulusal İstihdam Stratejisi'ni hazırlarken tüm paydaşların görüşleri aldık; sadece konfederasyonların veya ilgili kurumların veya sosyal tarafların değil. Aslında hazırladığımız "google forms" üzerinden mümkün mertebe bu talepleri yaygınlaştırarak tüm paydaşlarımızın görüşlerini almaya çalıştık. İlk etapta da yaklaşık olarak bize 480 tane eylem maddesi geldi. Bunların bir kısmı mükerrerdi, bir kısmı ise farklı maddeleri birleştirebileceğimiz nitelikteydi. Biz bu maddeleri birleştirdik, mükerrer olanları arındırdık ve ilgili kurum ve kuruluşlarımız tarafından da yapılabileceği yönünde irade beyan edilenleri ulusal strateji belgemize hedef olarak koyduk.

Bir diğer husus, aslında yine, burada altını çizmek isterim: Yani Ulusal İstihdam Stratejimiz biraz dinamik bir yapı. Muhtemelen ocak ayı içerisinde izleme-değerlendirmesini yapacağız. Aslında altı aylık periyotlarla on-line olarak izleme-değerlendirmesini yapıyoruz, bir sistem geliştirdik bunun için ama ocak ayında hem bir yılını doldursun, bir yılı dolsun istiyoruz ve onun sonrasında da aslında bunun değerlendirilmesini yapacağız. Bu değerlendirmeye de yine aslında konfederasyonlarımızı davet edeceğiz, onların da görüşlerini alacağız. Bu değerlendirme esnasında eğer gerekiyorsa eylem planlarını da güncelleyeceğiz.

Aslında benim sunumumda altını çizmek istediğim en önemli konulardan biri de adil geçiş stratejisinin oluşturulması çünkü baktığınızda dünyada iş gücü piyasalarını etkileyen, küresel anlamda çok ciddi etkileri olan iklim değişikliği söz konusu. Aslında iklim değişikliğinin, engelli bireyler başta olmak üzere bütün özel politika gerektiren gruplar üzerinde ciddi etkileri olacak. Aslında bunu yönetmeye yönelik de biz 2026 yılı içerisinde bir strateji belgesi hazırlayacağız. Burada da yine tüm paydaşlarımızı davet edeceğiz. Aslında bu noktada Komisyonumuzun ortaya koyacağı rapor da bizim açımızdan faydalı olacaktır diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

FATMA ÖNCÜ (Erzurum) - Başkanım, bir şey sormak istiyorum.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Buyurun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI SUAT DEDE - Pardon, bir konu daha vardı, aslında çok temel eleştiri alanlarından biri: Engelliliğe dair ifadenin yer aldığı bir formun yapılması. Aslında bir yönetmelik taslağı hazırlandı, konfederasyonlarımız bunu bizimle paylaşmışlardı. Artık yeni Genel Müdürümüzle birlikte bu süreci hızlandırabiliriz diye düşünüyoruz. Aslında bizim de gündemimizde olan bir konu, ilgili tüm paydaşlarımızdan...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Gecikme sebebi neydi acaba?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI SUAT DEDE - Aslında şöyle: Biz tüm paydaşlardan görüş de almak istedik çünkü aslında orada kişisel verileri ilgilendiren bir konu olabilir mi?

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Bakanlığın rutin prosedürü.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI SUAT DEDE - Evet, kişisel verileri ilgilendiren yani orada kanun aleyhinde olabilecek bir durum olabilir mi falan... Bunların hepsini değerlendirip ilgili paydaşlarımızın da görüşünü almak istedik, yazışmalarımızı da yaptık, aslında o görüşler de geldi. O noktada da biz bu süreci takip ediyoruz.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Onu yapması gerekiyor yani Bakanlığın çalışma yöntemi o, tüm kurumlardan görüş alarak yapılıyor. Aslında bu doğrulayıcı bir şey. Ama daha hızlı olabilir tabii.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Ya hızlı olmamız için Sayın Bakanım, bunun için görüş almaya gerek var mı?

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Fatma Hanım'a söz verdim.

Buyurun.

FATMA ÖNCÜ (Erzurum) - Ben, Çalışma Bakanlığındaki Sayın Genel Müdür Yardımcımız bir konuda eğer varsa bilgi açıklayabilir mi.

Şimdi, İŞKUR'la bütünleşik olarak çalışıyoruz. İşte, firmalar İŞKUR'a diyor ki: "Biz 3 tane, 5 tane engelli çalışan istiyoruz." Engellileri burada kategorize ediyor musunuz? Yani işte, bu iş alanında görme engelliler çalışamaz, bu iş alanında ortopedik engelliler çalışamaz gibi bir ayrıştırma uygulamanız var mı? Çünkü mesela, hiç çalışamayacağı bir yere engelliye yönlendiriyorsunuz sırf o açık var diye, o firmanın açığı var diye -zavallı demeyeceğim de yani ben de engellyim, "zavallı" manası yanlış anlaşılır-sevgili kader arkadaşım onca yolu çekiyor, gidiyor oraya iş görüşmesine, İK'daki arkadaş diyor ki: "Çok özür dileriz ama siz bizim standartlardaki şeyde çalışamazsınız." Şimdi, bunun yerine... Az önce Sayın Genel Müdürümüz Almanya'da kaldığını söyledi, orada çok uygulanan bir modül var "koçluk modülü" biz henüz daha bunu çok oturtamadık, bunun yerine... Yani var da bu anlamda oturtmadık sadece istihdam açısından yol açıyor ama gideceği iş ona uygun mu, değil mi konusu çok öngörülüyor doğrusu. Bu anlamda bir çalışma yapabilir misiniz? Belki hani çok kapsamlı bir çalışma bu ama gerçekten hem işverenin işini kolaylaştıracak hem engelli arkadaşlarımızın işini kolaylaştıracak. Kısa zamanda daha çok, hızlı verim alabiliriz diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Benim sorum da aslında bire bir benzerdi.

FATMA ÖNCÜ (Erzurum) - Değil mi? Evet, evet, Sayın Milletvekilimiz de buna yönelik aslında sormuştu; doğru, haklısınız.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Evet, buna ekleyeceğimiz bir şey var mı?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI SUAT DEDE - Sayın Bakanım, yanılmıyorsam mayıs ayında İŞKUR "Engelsiz İŞKUR Platformu"nu duyurdu. Aslında, engelli bireylerin istihdamını artırmaya yönelik neler yapılacağı konusunda ciddi bir inisiyatif almış durumda. Bu alanda çalışıyorlar aslında; bu konuya da değindiklerini, önemsediklerini ben biliyorum. Biz, Çalışma Genel Müdürlüğü olarak uygulama tarafında değiliz ama onlarla da yakın çalışıyoruz ve bu noktada aslında "iş koçluğu" modeli buna yöneliktir, iş ve meslek danışmanlarının önemli bir bölümü aslında iş koçu olarak çalışmaya başladılar. Onların da aslında bu noktada nasıl hareket etmesi gerektiği konusunda da İŞKUR'un eğitimler verdiğini, çalışmalar yaptığını biliyoruz ama o noktada uygun görürseniz ben İŞKUR'la görüşüp daha detaylı bilgi alırım, sizinle paylaşabilirim.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Çok teşekkürler, sağ olun.

Buyurun.

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU BAŞKAN YARDIMCISI AYHAN METİN - Sayın Bakanım, Sayın hazırun; bugün, burada, MEMUR-SEN Engelliler Komisyonu Başkan Yardımcısı olarak söz alacağım. Ahmet Başkanım ve Hacı Başkanım ile birlikte yoğun bir tempoda MEMUR-SEN'de çalışıyoruz, çok çalıştırıyorlar. Mesela dün gece en son ikide ofisten ayrıldım çünkü bir vekilimiz sordu "Engelli bireyleri çalıştırıyorlar mı?" diye, biz çalışmak için orada varız. Çalışmayacaksam ben o maaşı neden alayım ki? Çalıştığım, iş ürettiğim için orada olmak isterim, değer üretmek isterim, herkes gibi eşit...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - O anlamda demedi ama Ayhan Bey.

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU BAŞKAN YARDIMCISI AYHAN METİN - Öyle mi?

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Çalıştırma, istihdam bağlamında; sendikada istihdam sağlanıyor mu?

FATMA ÖNCÜ (Erzurum) - Engelli istihdamı.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - İstihdamı bağlamında söyledi.

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU BAŞKAN YARDIMCISI AYHAN METİN - Öyle mi? Yanlış anladım, özür diliyorum.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Evet, yanlış oldu.

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU BAŞKAN YARDIMCISI AYHAN METİN - Tamam, peki...

FATMA ÖNCÜ (Erzurum) - 2 amputeden çalıştırdığını söyledi Sayın Başkan.

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU BAŞKAN YARDIMCISI AYHAN METİN - Yanlış anladım o hâlde, peki.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Orada, evet, farklı...

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU BAŞKAN YARDIMCISI AYHAN METİN - Anayasa'nın 10'uncu maddesi açıkça şunu söyler, başka grupları da sayar ve engellileri de saydıktan sonra, bu gruplarla ilgili alınacak olan tedbirlerin eşitlik ilkesine aykırı sayılamayacağını belirtir yani burada der ki: Sadece engelli bireyin dezavantajını giderecek kadar yapmış olduğum tedbir eşitlik ilkesine aykırı değildir yani bu, bir pozitif ayrımcılık değildir, kimse hiçbir şey lütfetmiyor. Bu, o dezavantajın giderilmesi için karşımızdaki bir hak olarak duruyor. Dolayısıyla, mevzu bu şekilde baktığımızda, o zaman pencere biraz daha değişmeye başlıyor.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Aidat konusu da bu kapsamda değerlendirilmeli...

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU BAŞKAN YARDIMCISI AYHAN METİN - Kesinlikle katılıyorum.

Tam da bu noktada, mesela, bizim ilk önerilerimizden bir tanesi engellilerle ilgili maddi muafiyet ve indirimlerin tamamı kaldırılmalı; çok netiz bu konuda. Lakin, benim görünmeyen giderlerim var, Ahmet Başkanımın görünmeyen giderleri var. Örneğin, ben, işte, bastonlarla yürüdüğüm için, çok uzun mesafe yürüyemediğim için Meclisten, buradan çıkıp Halkla İlişkiler kapısına gidinceye kadar, herhâlde, bayağı bir kan ter içerisinde kalırım ama yürürüm, zorlasam da yürürüm, onda sorun olmaz. Ama bu tip durumlarda, bazen şöyle bir 500 metrelik mesafe için taksiye binmek zorunda kalırım; bu, benim görünmeyen giderimdir. Sol bacağımda bir ortezi var, ortezi diz eklem kilidi pantolonumu devamlı deler çünkü o diz eklem kilidinin yapısı öyle, oraya kısırtır vesaire, pantolonumu çok sık değiştiririm. Baston lastiklerimi devlet ödemiyo, çok sık değiştiririm, Almanya'dan getiririm 20 euro karşılığında, üç ayda bir değişir. Bastona devlet 150 TL veriyor, ben iyisinden alırım, 1.500 lira para öderim. Ayağımdaki orteze devlet 1.500 lira para ödüyor, ben 200 bin liraya kendim alıyorum onu. Dolayısıyla bunlar benim bir sürü görünmeyen giderlerim. Dolayısıyla bu pencereden baktığımızda, engellilik ödeneğinin gündeme gelmesi gerektiğini düşünüyorum. Bütün muafiyetleri kaldırdığımızda, engellilik ödeneğini yerine idame ettirdiğimizde o zaman ÖTV muafiyetini de kaldırabiliriz, o zaman vergi indirimini de kaldırabiliriz.

Böylelikle, aslında, bir sürü tartışma konusu da bertaraf olmuş olabilir diye düşünüyorum. Ama bu yapılamıyorsa hâliyle, sosyal devlet ilkesi gereği ve bazı dezavantajlarımızın giderilmesi penceresinden baktığımızda, o zaman o muafiyetlerin bir kısmının olmaması olmaz olduğunu görebiliyoruz. Mesela THY'de yüzde 25 indirim. On bir saatlik yolda, oturduğumda, benim skolyozumda ciddi ağrılar başlıyor ki on bir saatlik yolu ben çekmeyeyim, işte uçakla gideyim bir saatte, benim sağlık sorunlarım artmasın, devlete ekstra ilave yük oluşturmayalım; işin bir taraftan bu kısmı da söz konusu.

Diğer taraftan, hak kayıplarıyla ilgili MEMUR-SEN olarak bir sürü eylem yapıyoruz, sahadayız, aynı zamanda masadayız, toplu sözleşme ve tartışmalarında da varız. Maliye Bakanlığının önünde eylemde yaptık ama diğer taraftan, mesela, Çankaya Belediyesini dava ettik erişilebilir hâle dönüştürmediği için, benim evimin önündeki sokağı yapmadığı için; tazminat ödemek zorunda kaldı ama hâlâ yapmadı. Maalesef bu tip durumlar da karşımıza çıkabiliyor. Dolayısıyla, arka planda memur sendikasında hukukçularımızla birlikte bu tür hak mücadelesini hukuk platformunda da gerçekleştirme gayretine giriyoruz. İşten atılan birisi olduğunda, mobbing yapıldığında hemen onun yanında yer alarak -tabii, öncelikle bütün detaylarını inceledikten sonra elbette mahkemede taraf olarak yanında yer alma gayretinde oluyoruz.

Şimdi, engelli bireyler hangi işi yapabilirler konusuna gelmek isterim ısrarla: Her işi. Yapamayacağımız hiçbir iş yok, sadece engelli bireyin yeteneği ve yapılacak olan işin o engelli bireyin yeteneğiyle uyumlaştırma sorunu var.

FATMA ÖNCÜ (Erzurum) - İşte o.

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU BAŞKAN YARDIMCISI AYHAN METİN - Mesela, benim sanayi dalgıcı iki bacağı kesik arkadaşım var, normalde tehlikeli işler sınıfına girer ama bu arkadaşım sanayi dalgıcılığı yapabiliyor. Sadece Çalışma Genel Müdürlüğü "Hayır, yapamazsın, tehlikeli işler." dediği için bırakmak zorunda kalıyor ama ben onun daldığını da gördüm, birlikte de daldık. Otomobil yıkayan tekerlekli sandalyede arkadaşım var, yurt dışında ticari taksi kullanan ortopedik engelliler var, tır kullanan engelliler var, ayağıyla otomobil kullanan engelliler var. Mesela benim bir belgesel projem var, inşallah, gerçekleştirim. Bir de TRT Belgesel'de "Macera'ya Engel Yok" diye belgesel de çektik. Mustafa kardeşim burada, Mustafa Musa Beydoğan. Bir kör, bir topal, bir sağır Rize Kaçkar Dağı'ndan girdik, Ağrı Dağı'ndan çıktık; 13 bölüm olarak yayınlandı. Oradaki hedefimiz toplumda ön yargıların kaldırılmasını sağlama çabasıydı, normalleştirme sürecine getirme çabasıydı. Diğer proje de engelli bireyler hangi işi yaparlar? Mesela, ben, MEMUR-SEN'in binasındaki gökdelenin camlarını tekerlekli sandalyedeki bir bireyin temizleyebileceğini iddia ediyorum. Kendimin foseptik çukuruna girip orayı temizleyebileceğimi, kömür madenine inip kömürcülük yapabileceğimi iddia ediyorum ama nasıl? Eğer bu alanda benim yeteneğim varsa ve yapmak istediğim iş bana uyumlaştırıldıysa; o teknolojik altyapı olabilir, bakış açısı olabilir, ufak tefek düzenlemeler olabilir, çok minik nüanslarla hallolabilecek şeylerdir. Dolayısıyla "Engelli bireyler hangi işi yapabilir?"den ziyade, işin yine o engelli bireyin yetenekleri paralelinde nasıl uyumlaştırılması gerektiği hususunda çalışılmasının çok daha yerinde olacağı kanaatindeyim.

Daha fazla vaktinizi almamak için teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Evet teşekkür ediyoruz.

Başka soru ve değerlendirme olmadığını görüyoruz, var mı?

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU BAŞKANI AHMET DÖNMEZ - Başkanım...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Buyurun.

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU BAŞKANI AHMET DÖNMEZ - Şimdi, bir konuyla ilgili daha Sayın Bakanım.

Şimdi, engelli park yerleri ve engellilerin sokağa çıkması ve işe gitmesi de zaten evden çıkmaları mücadele, erişilebilirlik ayrı mücadele, bir de park yerleri mücadelesi var. Dünyanın neresine gidersek gidelim, birçok noktada engelli park yerlerine, sarı şeritlerin üzerine, rampaların önlerine park edilen araçlar var. Bu konuyu Sayın Vekilimiz Fatma Hanım'a da daha önce sözlü olarak iletmıştik. Şimdi, bu süreçte engelli park yerine park edilen araçlarının cezalarının İçişleri Bakanlığı Sivil Toplum İşleri Genel Müdürlüğüne aktarılması, kesilen cezaların 10 katı artırımlı ve gelen paranın da İçişleri Bakanlığı Sivil Toplum İşleri Genel Müdürlüğünde engelli farkındalığı ve engelli projelerinde harcanmak üzere aktarılması noktasında âcizane Sayın vekillerimize bir talebimiz var.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Evet, teşekkür ediyoruz.

Yerel yönetimleri ve ilgili bakanlıklarımızı davet ettiğimiz gündemde bayağı kapsamlı değerlendirdik bu konuyu, Komisyon uzmanlarımız da çalışıyor.

Buyurun.

TÜRKİYE KAMU-SEN AR-GE UZMANI MURAT PEHLİVANOĞLU - Sayın Bakan, ben de Türkiye KAMU-SEN'de AR-GE uzmanı olarak çalışıyorum, aynı zamanda doktora öğrencisiyim de. Öğrenci arkadaşlarımızdan gelen bir talep vardı, sendika talebi olarak olmasa da hazır burada bu kadar yetkili birilerini bulmuşken söyleyeyim: Cumhurbaşkanlığı Ulusal Staj Programı'nda engelli öğrenci arkadaşların da bir kota beklentisi olduğunu hem kayıtlara düşmek açısından hem de sizlerin iletebilmesi açısından... O Ulusal Staj Programı'nda böyle bir kota uygulaması henüz yok, olursa onların da faydalanması hem de kamu kurum ve kuruluşlarına erken adaptasyonları açısından faydalı olacaktır.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Evet, bu çok hızlıca da çözülecek bir şey.

Tuncay Bey, hemen siz görüşüp bunu halledebilirsiniz bence sanki...

Teşekkürler, biz de iletiriz inşallah.

Bir talep daha var.

Buyurun Hacı Bey.

MEMUR-SEN GENEL BAŞKAN YARDIMCISI HACI BAYRAM TONBUL - Sayın Bakanım, ben, dışarıdan... Sayın Vekilimiz, 2008 öncesi ve 2008 sonrası çalışanlarla ilgili bir soru sordu tam alamadım ama herhâlde emeklilikle ilgili bir soruydu, sosyal güvenlik sistemiyle ilgili. 2008 öncesi ve 2008 sonrası; 2006 yılında, biliyorsunuz, 5510 sayılı Yasa çıktı ama Anayasa Mahkemesi memurlar yönünden bunu iptal etti, sonra 2008 yılında, memurları da kapsayacak şekilde 5510 sayılı Yasa çıktı ve Sosyal Güvenlik Kurumumuz bir çatı kurum olarak... Yani MEMUR-SEN olarak şöyle bir şeyimiz var: Ben, ta, 2003'ten beri bu sendikanın

içerisindeyim, 2008 yılından beri de MEMUR-SEN'in Toplu Sözleşme ve Mevzuattan Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığını yapıyorum. Biz -biraz öz eleştiri olacak ama- kayıt dışılığı hep konuşuyoruz ve özellikle serbest piyasada bu kayıt dışılığın önüne geçmek, sigorta primlerini almak, tahsil etmek, dolayısıyla Sosyal Güvenlik Kurumumuzu güçlendirmek gibi bir hedefimiz var. Fakat memurlara geldiğimizde ben -işçi, kamu işçisi ve BAĞ-KUR'luları bunun dışında tutuyorum- bizde 2008 öncesinde Emekli Sandığı Kanunu'na tabi memurlar var. Bunlardan 5 tane kalem üzerinden sosyal güvenlik sistemi kesinti yapıyor. Pekâlâ, 5510 sayılı Yasa çıktı, yasa çıkarken de şu söylendi: "Biz prime esas yapacağız, bütün gelirlerden bunlar kesilecek." ama bakıyoruz ki şu anda yine 5 kalem üzerinden kesiliyor. Yani bir özel hizmet tazminatının yansıtma oranı özel hizmet tazminatı olarak bu tarafa yansıdı, dolayısıyla bir de kesintiler tamamından alınmıyor oysaki kamu işçilerinin bütün gelirlerinden kesinti yapılırken oranlar da buna göre yapılıyor. Tazminat olarak, özellikle, 84 yılından sonra bütün memurlara yapılan ödemeler neredeyse tazminat olarak aile yardımı, çocuk yardımı, temininde günlük zammı gibi...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Aslında biz kamu görevlilerini sormadık Başkanım.

MEMUR-SEN GENEL BAŞKAN YARDIMCISI HACI BAYRAM TONBUL - Ben öyle anladım.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Engellilerimizin emekliliğiyle ilgili. Ben de tekrar teyit ettim...

MEMUR-SEN GENEL BAŞKAN YARDIMCISI HACI BAYRAM TONBUL - O zaman özür dilerim, o zaman kesiyorum.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Tamamlayın bence.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Evet, eğer şeyse tamamlayabilirsiniz, eksik kalmasın, kayıtlara giriyor, girsin, o da girsin kayıtlara.

MEMUR-SEN GENEL BAŞKAN YARDIMCISI HACI BAYRAM TONBUL - Yani burada şöyle: Engellilerimizden de gelen talepler var. Biliyorsunuz, engelliler on beş yıl üzerinden emekli olabiliyordu Emekli Sandığı Kanunu'na göre fakat bu bağlanma oranı da on beş yıla göre yapılıyor. Dolayısıyla, daha düşük bir emekli ikramiyesi ve daha düşük maaş anlamına geliyor. Bu prime esas olarak yapıldığı zaman da aslında Emekli Sandığından alacağı maaşın çok çok altında bir maaş eline geçeceği ortada. Dolayısıyla, hem çalışanlarımız açısından -çalışanlar açısından dediğim yani normal ve engelliler de dâhil olmak üzere- bu sosyal güvenlik sistemimizin yeniden -emekliler açısından da diğer çalışanlar açısından da- gözden geçirilmesi lazım ve sosyal güvenlik sistemimizi güçlendireceksek eğer tamamının prime esas kabul edilerek hem Sosyal Güvenlik Kurumumuza yeni bir kapı açmış oluruz hem de kayıt dışılığın dışına devletimizi çıkarmış oluruz.

Teşekkür ederim.

Ben soruyu tam anlamadığım için buradan giriş yaptım. Biraz da benim konum olduğu için...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Teşekkür ediyoruz.

Buyurun.

BİRLEŞİK KAMU-İŞ GENEL BAŞKAN YARDIMCISI SADIK DOĞRUL - Şöyle açıklamak da istiyorum, hani Sayın Başkanım da değindi aslında: 2008 öncesi göreve başlayanlar 5434 sayılı Emeklilik Yasası'na göre emekli oluyorlardı. Otuz yıl üzerinden çalışan bir devlet memuru 5434'e göre bugün emekli olduğunda 36 bin lira civarında bir emekli maaşı alıyor. Ama 2008 sonrası 5510'a tabi olan engelli olmayan memurların -daha emekli olmadılar, hani daha o acı tabloyu yaşamadı hiçbir- hesaplamalara göre bugün otuz yıldan emekli olsa 18 bin lira civarında maaşları oluyor. Bir de engelli yurttaşlarımızın daha erken emekli olduğunu düşünecek olursak 5510'a göre hani maaşlarının durumunu daha biz tespit edemiyoruz. Yani daha otuz yılını, yirmi yılını, on beş yılını dolduran yok Sayın Vekilim.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Aslında ben, rakamın mutlak değerinde de değilim şimdi...

ALİ KARAOBA (Uşak) - O da çok önemli ama.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Bu da önemli; ya, bu ayrı bir konu ama bir beklenti içinde olan kişilerin şimdi bir anda kanun değişti... Normalde şöyle yapılsaydı, işte, "2027'nin 31 Aralığından itibaren..." gibi bir şey denseydi kademelendirme gibi, herkes kendini o beklentiyle bir şekilde bir atıştırma dönemi olur. Şimdi, eline almış, vergi indirimi üzerinden bir hesaplama yapılmış... Çok daha farklı bir değerlendirmeydi. Ki ben onda mantıklı şeyler olduğunu düşünüyorum. Çalışma gücü kaybı en yüksek engellilik oranını tek başına alıyor, diğerlerini kale almıyor oysa tüm engellilikler farklı oranlarda etkiliyor kişiyi. Böyle değerlendirildiğinde eline almış, atıyorum "Nisan 2026'da emekli olacağım." beklentisi içinde olan insan bir anda tak diye atıyor, işte "Sen daha on yıl daha çalışacaksın." Bu, çok büyük bir mağduriyet yarattı ve inanılmaz çaresiz hissediyorlar...

BİRLEŞİK KAMU-İŞ GENEL BAŞKAN YARDIMCISI SADIK DOĞRUL - Esas acı tabloyu da, işte, bu 2008 sonrası 5510'la başlayan arkadaşlarımız emekli olmaya başladıklarında göreceğiz.

AYLİN YAMAN (Ankara) - O daha....

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Karşılıklı gibi oluyor, evet toplantıyı toparlıyoruz.

Buyurun Ahmet Bey.

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU BAŞKANI AHMET DÖNMEZ - Sayın Başkanım, öncelikle Sayın Bakanım çok teşekkür ediyoruz.

Toplantıya geldik, derdimizi anlattık, sürekli engellileri konuştuk ama şimdi toplumun engellilere bakışını değiştirecek, alanda yaşadığımız gerçek manada sıkıntılar... Atıyorum, Emniyet Müdürlüğüne gidiyoruz... Eşimle beraber Emniyet Müdürlüğüne gittik, Emniyet Müdürlüğündeki polis memuru eşimle muhatap oluyor, benimle değil; kimlik isterken "Hanımefendi, eşinize söyleyin, o da kimliğini versin." diyor, "Ben geri zekâlıyım hanım, polisin dediğini anlamıyorum, bir de sen tekrar eder misin?" diye cevap veriyorum.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Estağfurullah Başkanım.

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU BAŞKANI AHMET DÖNMEZ - Arabada 5 kişi gidiyoruz, trafik polisi çeviriyor, herkesten kimlik istiyor "Beyefendi görmüyor, sizden almayayım." diyor. Kendince belki iyilik yapıyor, kendince bize torpil geçiyor ama hakikaten, bireysel ve kapsayıcı olan noktada devletin de sadece engelliye değil engelliliğe bakışını değiştirmesi, devletteki sistematiğin bakışını değiştirmesi ve iletişimdeki engellerin ortadan kalkması birçok noktada aslında erişilebilirliği düzenlemiş ve

denetlemiş olacak. Bu noktada, biraz daha toplumun engelliye bakışını... Çünkü okullarda başlayan engellilere yardım kampanyaları nedeniyle toplumun her bireyinde "engelliler yardıma muhtaç varlıklar" olarak gözüktüyor.

Mesela, "Peygamber Efendimiz'in Hayatı" kitabına baktığımızda engelli sahabeler yok, Din Kültürü kitabına baktığımızda İslamiyet'in engellilere bakışı yok; Hayat Bilgisi kitabında toplumun engellilikteki yeri, Sosyal Bilgiler kitabında engellinin topluma bakışı ve toplumun engelliye bakışı, Türkçe kitaplarında hiçbir üniteye engelliler geçmiyor yani eğitimin hiçbir alanında engelli ve toplumda sosyalleşme kapsamında bir şey yok. Sosyoloji profesörümüz x üniversitesinde "Ahmet Bey, biz sizleri topluma kazandırmak için projeler yapacağız." deyince "Ben yaklaşık 5 bin kişiyi temsil ediyorum Hocam, hani beni topluma nasıl kazandıracaksınız?" cevabını vermekten hakikaten yoruldum. 90 yaşındaki teyzem soruyor: "İşte, oğlum, gözün önceden mi, sonradan mı?" Teyze, sonradan. "Oğlum, evli misin? Karında sakatlık var mı?" Yok, teyze, karım da sakatlık yok. "Oğlum, çocuk?" Çoluk çocuk da sağlam, ellerinden öper teyzeciğim diyorum. Bu soruları evet, cevaplıyoruz, belki cehaletine belki köydeki yaşamına veriyoruz ancak eğitim fakültesi dekanının: "Başkan, yenge hanımda sakatlık var mı, çocuklarda sakatlık var mı?" soru kalıbının aynı olması eğitimin hiçbir yerinde engellinin olmamasının aslında apaçık göstergesi. Bu noktada eğitimden başlayarak yardım zarflarından daha ziyade toplumda kapsayıcılığın ve engelliye bakış açısının değişmesi hem yönetmeliklerin hem kanunların hem de genelge, yönerge ne varsa birçoğunun düzelmesine sebep olacaktır diyor, teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Teşekkür ediyoruz, çok sağ olun.

Evet, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğümüze ve ekibine; MEMUR-SEN Konfederasyonumuzun, Türkiye KAMU-SEN'in ve BİRLEŞİK KAMU-İŞ Konfederasyonunun değerli temsilcilerine katkı ve katılımlarından çok teşekkür ediyoruz.

Ayrıca tüm Komisyon üyelerimize teşekkür ediyorum.

Komisyonumuzun gündeminde görülecek başka bir konu bulunmadığından, yarın saat 14.30'da yeni bir gündemle toplanmak üzere toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 18.02